

Budapest

Magyar Nemzeti Muzem

DÉLBÁCSKA

Szerkesztőség és kiadó:
bodjónja 3. szám. (W)
137, éjjel 188. Sürgős

30. Trg. Oslo-
Telefon szám:
30. Trg. Oslo-
30. Trg. Oslo-

NOVISAD, 1925 OKTÓBER 18.

VI. évfolyam

VASÁRNAP

242. szám

Előfizetési ára: egy hóra 40, három hóra 120, fél
évre 240 és egész évre 480 dinár. Kéziratokat
nem adunk vissza. Egyes szám ára: 150 dinár

Uj magyar párt alakult Szlovenszkóban

Szlovenszkóból érkező lapok jelentése szerint ott az elmúlt napokban alakult meg Szent Ivány nemzetgyűlési képviselő vezetése mellett a Magyar Nemzeti Párt. A program a szétforgácsolt magyar erőket óhajtja koncentrálni, erős, határozott és céltudatos kisebbségi politikát akar kezdeményezni azzal a rendszerrel szemben, amely a tapasztalatok szerint Szlovenszko magyarságának elnemzetietlenítésére, politikai, kulturális és gazdasági leépítésére törekszik. A szlovenszko Magyar Nemzeti Párt mindezekon túl követeli a russzinszko alkotmány megszövegezését és Russzinszko autonómiájának életbe léptetését. Az adottságokhoz mért józan és világos program ez, bennünket azonban nem ez, hanem az a körülmény döbbsz csodálkozásra, hogy a szlovenszko magyarság élettereje eddigi politikai szervezetei működésének ki nem elégitó sikere után, egy új pártot volt képes alakítani, amely az első idők lendületes erejével, bátor kötelesség vállalással ismétli meg azt a harcot, amelynek eddig nem volt gyümölcse. A Vojvodina magyarsága elismerő csodálkozással tekint Szlovenszko felé, ahol annyi sikertelen küzdelem és annyi vereség után maradt még a magyarságban annyi értelmi, morális és anyagi erő, hogy még egyszer csatarendbe álljon elkonfiskált jogaiért. Lehet, hogy az új párt nem fogja a magyar egység programját megvalósítani. Lehet, hogy a kezdeményezők csak ártani fognak annak az ügynek, amelynek a Magyar Nemzeti Párt megalakulása csak használni óhajt. Kissé messze vagyunk Szlovenszktól és nem tudunk az alakulás kulisszái mögé látni. Nem tudjuk kik és mennyien állnak az új párt mögött, de azt látjuk, hogy a magyar jövőért való aggodalom, a magyar kultúra, a magyar nyelv és a magyar iskola féltése állított Russzinszko porondjára néhány magyar politikust. Csak azt látjuk, hogy *Russzinszkoiban nem pihen el soha a küzdelem.* A Vojvodina magyarsága már régen lemondott arról, hogy a maga sorsát maga intézze. A Bácskában, a Bánátban és Baranyában unalmas csend terpeszkedik szét és nincs senki, aki a magyar politika ugarának megművelésére vállalkozna. A magyar párt szervezetek egy éve hallgatnak már, s minden ígéretes, fogadkozás és program eltűnt, mint a tavalyi hó. Az elnöki tanács nem tart ülést, a vidéki szervezetek nem adnak hangot a magyar panasznak. A küzdelem teljesen elcsitult, s ma már két férfi sem akad, aki nyíltan és bátran közösséget merne vállalni a kisebbségi sorsba jutott magyarsággal. Erdély magyarsága az egyik memorandumot a másik után szerkeszti, delegációzik, tárgyal, tiltakozik, Genfig viszi panasztát, csak itt nem történik soha, semmi. Szlovenszkonak két magyar pártja is van, s mi elmondhatjuk a költővel: Nektek két pártot adott sorsotok, nekünk csak egy volt és az is elveszett...

A magyarság ügyének tesz szolgálatot, ha előfizet a nyolcoldalas „DÉLBÁCSKA”-ra!

Nemzeti szempontokból volt szükség a szerb-horvát egyezményre

A parlament első ülése a nyári szünet után — Radics nyilatkozata

Beogradból jelentik. A szkupstina első ülése a nyári szünet után meglehetősen élénk viszhangot kelet a politikai életben. Pasic Nikola miniszterelnököt már a kora délelőtti órákban meglátogatta Sztojadinovic Milán pénzügyminiszter és hosszabb ideig tanácskozott vele a költségvetésről és egyes sürgős kiadásokról. Utána dr. Szukotics Nikola a szkupstina aielnöke kereste fel a kormány elnökét és a parlament munkajrendjéről tárgyalt vele. A délelőtti folyamán meg Uzunovic Nikola építészeti és Vukasevic Velja közoktatásügyi miniszter keresték fel Pasicot és tárgyaltak vele a politikai helyzetről.

Uzunovic és Vukicsevics a miniszterelnökségről a királyi palotába mentek, ahol Jankovic udvari miniszterrel tárgyaltak. Jankovic a miniszterek távozása után telefonon értesítette Öfelségét a kormány terveiről és a parlament munkajrendjéről.

A pártok ülései.

A független demokrata párt tegnap délután három óraker ülést tartott, amelyet a szkupstina ülésének idejére félbeszakítottak, de később folytatták. Az ülésen nyilvánvalóvá vált hogy Pribicevics pártjában meglehetősen egyenletlenség van, ami különösen most a párt november 6-án megtartandó kongresszusa előtt súlyos helyzetbe hozhatja a pártot.

Pribicevics Szvetozár a párt elnöke az ülés befejezése után elutazott Beogradból, vaslasztókerületébe, a Likába.

A Davidovics féle demokrata párt este hat óraker tartott ülést, amelyen a kerületeikből visszatért képviselők választóik hangulatáról számoltak be. Az ülés végén Davidovics Ljuba pártelnök összegezve az elhangzottakat, megállapította, hogy a választók helyeslik azt a politikai irányt, amelyet a párt most követ. Az ülésen elhatározták, hogy napilapot indítanak, amely a párt érdekeit szolgálja.

Este fél hét óraker a horvát parasztpárt tartott ülést. Radicsék főleg a hétfőn délelőtti 11 óraker a radikálisokkal megtartandó együttes ülésről tárgyaltak. A megbeszélés végén megjelent a párt helyiségében Radics Sztepan is és utbaigazításokkal látta el híveit a hétfői ülésre.

Az ülés után Radics Sztepan Beogradból Zagreoba utazott, ahol két napig fog tartózkodni.

A horvát gazdasági egyesület

Délután Radics Pavle agrárreform miniszter és Csemics a horvát gazdasági egyesület kormánybiztosa keresték fel Pasic Nikola miniszterelnököt és a gazdasági egyesületről tárgyaltak vele. Csemics beszámolt eddigi működéséről a miniszterelnöknek. Az értekezleten azonban semilyen határozatot nem hoztak.

Délután hat óraker a minisztertanács tartott ülést, amely igen viharos lefolyású volt. A horvát gazdasági egyesület vesztességének fedezéséről tárgyaltak fél nyolcig, de semmiféle határozatot nem hoztak. A radikális miniszterek

pártjuk határozata nélkül ugyanis nem hajlandók megszavazni a segélyt.

A radikális párt ma délelőtti 11 óraker tartja első ülését a nyári szünet után a szkupstina üléstermében. A radikálisok a horvát gazdasági egyesületnek nyújtandó segélyről és a horvát parasztpárttal hétfőn megtartandó együttes ülésről tárgyalnak.

Radics nyilatkozata a Pasiccsal folytatott tárgyalásról

Rádics Sztepan tegnap délelőtti 12 óraker fogadta a sajtó képviselőit a Páris szállóban és nyilatkozott neki a Pasiccsal folytatott tárgyalásáról. Rádics három részre osztotta beszédét.

Az első részben a szerb-horvát egyezmény szociális és nemzeti fontosságáról beszélt. Az egyezmény révén a szerb és horvát nép teljesen egyenrangúvá vált.

A második részben a radikális párt történetével foglalkozott, amelyet három periódusra osztott. Az első periódusban a bürokrácia ellen harcolt, a másodikban a szerbek, horvátok és szlovének felszabadulásáért, a harmadikban pedig a gazdasági és kulturális előrehaladásért küzd. Ez olyan fontos feladat, hogy minden nemzeti erőnek össze kell fogni ennek érdekében.

Beszédének harmadik része:

A kormányba való belépésem igazán csak részlet kérdés és ebben teljesen magaméva teszem Pasic Nikola álláspontját és amit Nincsic Momcsiló közölt velem, hogy be kell lépnem a kormányba. Pasicnak azonban az a véleménye, hogy nem elég, ha én belépek a kormányba, hanem a horvát parasztpárt vezetőinek, — akik jelenleg nem képviselők — is részt kell venniük a parlament munkájában.

En Pasicnak azonnal előterjesztettem véleményemet, hogy miként juthatnának ismét mandátumhoz a horvát parasztpárt vezetői. Pasic nem fogadta el előterjesztésemet, de nem is utasította el. Azt válaszolta, hogy tanulmányozni fogja és rövidesen válaszolni fog rá.

Addig természetesen nem lépek be a kormányba, amíg ezt a kérdést nem rendezték. Ha azonban a radikális párt szükségesnek tartja belépésemet a kormányba, akkor előbb is hajlandó vagyok belépni a kormányba.

Rádics ezután még közölte a hírlapírókkal, hogy a délelőtti folyamán felkereste őt Seba csehszlovák követ és közölte vele, hogy Benes a locarnói konferencia után Beogradba akart jönni, de a csehszlovák belpolitikai viszonyok miatt ezen tervét nem valósíthatta meg.

A parlament ülése

A hosszú nyári szünet után tegnap délután tartotta meg első ülését a szkupstina. Az ülés iránt csak mérsékelt érdeklődés nyilvánult meg mivel az egész ülés csak formális volt. A karzatok és diplomáciai páholy meglehetősen látogatottak voltak, az ülésteremben azonban a képviselőknek még fele sem jelent meg.

KIÜRITIK A RAJNA VIDÉKÉT ÉS KÖLNI

Londonban írják alá a locarnói szerződést

Öt szerződést kötöttek meg Locarnóban — December 2-án írják alá a szerződést

Locarno, október 17. A miniszteri konferencia pénteken azzal ért véget, hogy az országok kiküldöttei a konferencia alatt kidolgozott szerződéstervezeteket jóváhagyták. Szó van elsősorban a nyugati paktumról, a Németország, Franciaország, Belgium és Olaszország közötti paktumról, amely ezeknek az államoknak egyenkénti garanciája mellett kizártnak minden támadó akciót Németország, Franciaország és Belgium között, valamint lehetővé teszi tenné ez államok határainak minden erőszakos megsértését. Aláírtak továbbá négy döntőbíró-sági szerződéstervezetet is, egyrészt Németország, másrészt Franciaország, Belgium, Lengyelország és Csehország között. Ezek a döntőbíráskodási szerződések jogi viszályok esetére kötelező erejű ítélettel összekötött eljárást, érdek-konfliktusok esetére kötelező erő nélküli békítő eljárást írnak elő. Végül megállapították Anglia, Franciaország, Olaszország és Belgium nyilatkozatát a nemzetek szövetsége egyezség-alkmány tizenhatodik cikkelyére vonatkozólag. A szöveget megegyezés szerint a jövő kedden teszik közzé.

Stresemann beszéde

Stresemann birodalmi külügyminiszter a konferencia zárulésán mondott beszédében a következőket jelentette ki: Ószintén és örömmel üdvözljük az európai béke gondolatának azt a nagy fejlődését, amely ebből a locarnói összejövetelből indult ki. Különösen szívesen látjuk azokat a konferencia zárójegyzőkönyvében kifejezett gondolatokat, melyek szilárd meggyőződésünket fejezik ki a népek közti feszültség megenyhülésére és így sok politikai és gazdasági kérdés megoldásának könnyítésére nézve. Atvesszük a felelősséget a szerződések aláírása dolgában, miután szerintünk csak a békés együttműködés útján biztosítható az államoknak és népeknek a fejlődése, amely egyetlen világrészre nézve sem fontos annyira, mint a nagy európai kultúrföldre nézve, amelynek népei oly végtelenül szenvedtek a mögöttünk levő esztendő alatt. Bármennyire is fontosak az itt megszövegezett megegyezések, a locarnói szerződések a nemzetek fejlődésében csak akkor tesznek szert igazán komoly jelentőségre, ha Locarno nem a végét, hanem a kezdetét jelenti a nemzetek közötti bizalomteljes együttérzés időszakának. Hogy a locarnói munkálataikhoz fűzött remények megvalósuljanak, ez a német delegáció ószinte kívánsága.

A zárójegyzőkönyv

Az a kommuniké, amelyre nézve a delegáció megegyezett, a következőképp hangzik:

A konferencia az október 16-án délután tartott legutóbbi teljes ülésén elsősorban a Német és Lengyelország, illetve Csehország közti döntőbíráskodási szerződés tervezetének szövegét fogadta el. Azután megvitatták és elfogadták a locarnói konferencia munkálatairól szóló zárójegyzőkönyv szövegét. A zárójegyzőkönyv megállapítja a konferencia céljait és eredményeit, valamint azt a hatást, amelyet ezek a béke stabilizálására és biztosítására nézve Európában tesznek. A konferencián kidolgozott szerződéseket és megegyezéseket a „ne varietur” kisklauzulával látták el, azok a mai napról szólnak és a következőképp hangzanak:

1. Szerződés Németország, Belgium, Franciaország, Nagybritánia és Olaszország között.
2. Döntőbíró-sági megegyezés Németország és Belgium között.
3. Döntőbíró-sági megegyezés Németország és Franciaország között.
4. Döntőbíró-sági megegyezés Németország és Lengyelország között.
5. Döntőbíró-sági megegyezés Németország és Csehország között.

Briand külügyminiszter nyilatkozott a

konferencia előtt a Franciaország Lengyelország és Csehország közötti szerződésekre vonatkozó megegyezésről, amelynek az a célja, hogy a főntemlített döntőbíró-sági szerződések előnyeit biztosítsa. Ezeket a megegyezéseket a nemzetek szövetségénél teszik le, a konferencián képviselt hatalmak számára pedig már most másolatban állnak rendelkezésre. A Locarnóban megegyezésre vitt és elfogadott szerződések formális aláírását 1925. december 2-án tüzték ki. Az aláírás Londonban történik meg.

Eiőkészületek a Rajnamellék kiürítésére

Páris, okt. 17. A lapok értesülése szerint Briand külügyminiszter nyomban visszaérkezése után magához kéri a rajnai megszálló-seregek hadvezetőségének képviselőit, valamint a nemzetközi Rajna bizottság francia tagjait, hogy megbeszélje velük a megszállás rendszerében bekövetkező változásokat és enyhítéseket, valamint az első zóna kiürítésének időpontját. Lehetségesnek tartják, hogy már november 15-ig teljesen kiürítik az első zónát, többek között Kreefeld, München-Glatzbach és Düren városokat. Hosch párisi német nagykövet tegnap a bázei gyorsvonattal elhagyta Páris. A nagykövet Bazelben találkozik a Locarnóból visszatérő német delegációval és azal együtt utazik Berlinbe. A német kiküldötteknek sikerült Locarnóban a maguk elé szabott programot egész terjedelmében keresztülvinni és ezért bizonyosra veszik, hogy az általuk megkötött szerződéseket Berlinben minden nagyobb nehézség nélkül elfogadják.

A csehek meglegedettek

Prága, okt. 17. A cseh távirati iroda jelenti Locarnóból: A Németország és Csehország közötti döntőbíró-sági szerződés már tegnap óta készen áll. A szerződés politikai klauzúla teljes meglegedésünkre nyert elintézt. A lengyel döntőbíró-sági szerződés lényegében ugyanolyan lesz, mint a cseh. Hasonló megegyezés történt a két állammal Franciaországgal kötött szerződésének garanciájára nézve, mely a biztonsági és a rajnai paktum második cikkelyére vonatkozik. A konferencia kérdését tehát szerződésünk értelmében egész terjedelmében megoldottuk. A konferencia tárgyalásának egész ideje alatt a cseh küldöttség állandó érintkezésben volt a jugoszláv és román külügyminiszterrel, hogy korábbi megegyezésük értelmében állandóan tájékoztatást nyújtsanak nekik a locarnói tárgyalásokról.

Kiürítik a kölni zónát

Berlin, október 17. Az Echo de Paris szerint azon a megbeszélésen, amelyet Chamberlain jövő hétfőn Párisban Painleve miniszterelnökkel tervez, részt fog venni Fosch marsall és vezérkari főnöke Destiche tábornok. Ha a marsall akadályozva lenne a megjelenésben, akkor helyette Debency tábornok a vezérkar főnöke lesz jelen a tanácskozáson. A Journal szerint az értekezleten azt a kérdést vitatják meg, hogy a kölni zóna megszállásának megszüntetése után a szövetségesek katonaságát a rajnai vidék melyik részében helyezték el.

Harc a volt temerini bíró és az előjáróság között.

A temerini községi legelők bérbeadása körül nyilatkozik Kovács Gáspár.

Kovács Gáspár, volt temerini községi bíró a következő nyilatkozat közlését kéri:

Tudomásomra jutott, hogy a jelenlegi községi előjáróság néhány tagja nem nyíltan, hanem kerülő úton meggyanusít, hogy a községi legelők kiadásánál nem egyenes úton járunk el. Azzal érvelnek, hogy 1924-ben a legelőkért 160.000 dinárt szedtek be, holott mi csak 80.000 dinárt tudunk elérni, pedig tudhatnák, hogy az idén gyenge volt a fűtermés, a nehéz pénzügyi viszonyok miatt az árak estek, tavaly a széna kilója 2 és fél dinár volt, az idén pedig csak 1 dinár, azonkívül a szénatermés is olyan rossz volt, hogy még a felét sem bírtuk eladni, mindazonáltal 80.000 dináron felül szedtünk be. A többi termést vissza kellett tartani az állat-állomány részére.

Ezek után csak annyit kell megjegyezni, hogy *rágalmazónak* tartok mindenkit, aki meggyanusított bennünket.

Miután nagy elfoglaltságom miatt nem lehettem jelen az árverésen, az akkori gyámat biztam meg helyettesítéssel, aki most másodbíró. A másodbíró ezekről a gyanúsításokról pontosan értesült és mégsem tett semmit azok ellensúlyozására, szó nélkül, zsebrevágta a rágalmakat. Ugy látszik az előjáróság előtt is szépen akar mutatkozni, pedig én úgy érte, valamint az akkori gazdáért és a jelenlévő bizottsági tagért felelősséget vállaltam, mert csak öt percig vettem részt az árverésen.

Kovács Gáspár.

Ha állásra van szüksége,

forduljon „Jugokommercia” állasközvetítőhöz, Parnogmlina ulica 10.

Belvárosban egy kirakattal bíró

szabó vagy czipésműhely

olcsón kiadó. Cim: Jugokommercia lakasközvetítő irodában, Parnogmlina ul. 10.

A legjobb minőségű

falusi liszt

korpa, kukorica, zab stb. a legolcsóbb árban kapható, díjmentesen házhoz szállítva.

Gausz János, Futoski put 66

1636 Telefon 534. 1—0

MEGHIVÓ

A KATH. OLVASÓ- és GAZDAKÖR folyó hó 18-án este fél 8 órai kezdettel

kabaré számokkal egybekötött

TÁNCMULATSÁGOT

rendez, melyre a nagyérdemű közönséget tisztelettel meghívja a **Rendezőség** Belépődíj: Ülőhely 15.— Állóhely 10.— D.

APOLLO

október hó 17—18-án

MOLNÁR FERENCZ
világhírű műve

A TESTŐR

Szenzációs vigjáték 6 felvonásban. — Főszereplők:
MARIA KORDA, ALFRED ABEL.

ODEON október 17—18-án

A ZENDAI FOGOLY

Hatalmas udvari történet 10 felvonásban. — Főszereplők: RAMON NOVARRA, ALICE TERRY és LEVIS STONE.

KISEBBSÉGEK

(—) A „Prager Presse“ Russzinszkó iskoláiról. Az iskolaügy kapcsán a prágai kormányt ért támadások miatt a félhivatalos „Prager Presse“ tegnapi száma statisztikát közöl, amely szerint a 70.000 iskolaköteles russzinszkói gyermek így helyezkedik el az iskolákban:

A) Állami iskolákban:	A tanulók száma:
Ruszin	202 — — 30.912
Csehszlovák	21 — — 351
Magyar	32 — — 4.270
Német	4 — — 244
Román	3 — — 454

B) Nem állami, de az állam által segélyezett népiskolákban:

A tanulók száma:	
Ruszin	252 — — 13.923
Csehszlovák	8 — — 351
Magyar	85 — — 5.570
Német	3 — — 627
Román	2 — — 159
Héber	9 — — 860

Ez a statisztika egyben azt is mutatja, hogy a russzinszkói iskolaügyekre az állam 43 milliót költött.

A magyaroknak számos elemi iskolán kívül Beregszászban egy polgári iskolája, az ottani állami gimnázium osztályaival parallel magyar osztályai vannak. Ungváron polgári iskolájuk és Munkácson felső kereskedelmi iskolájuk van.

(—) Ha a tanulók többsége magyar...

Egyik kolozsvári magyar lap az „Ellenzék“ hosszabb riportot ír egy községi iskoláról, amelyben a túlnyomó részben magyar tanulókat kizárólag románul oktatják, s megállapítja, hogy a „románosítás“ egész eredménye eddig annyi, hogy a román tanító megtanult magyarul. A tudósítás végén ezek a figyelemre méltó szavak olvashatók:

„A régi hibáknak beismerése mindenestre érdem. És ez a jövőre nézve okulásként szolgálhat. Jelen esetben kevésbé nekünk magyaroknak, mint inkább az államhatalomnak

A riport örök igazságot igazol. Erőszakal nem lehet egy népet sem elnemzetelleníteni. Szeretnők ezt a bukaresti korifeusoknak jülébe kitéltani.

Ne vegyék zokon megállapításunkat: ugyanez a helyzet ma a román állami iskolába kényszerített román gyermekeknek, ha a tanulók többsége magyar. A székelyföldi iskolai erőszakoskodásokra célzunk, hogy a tiszta magyar falvaknak nyakára küldenek regáti tanítókat és tanítványokat. Az eredmény: — Ha akarja, megállapíthatja Bukarest is — a regáti tanítók és gyermekek elmagyarosodnak.

Erdélynek speciális helyzete van, ezt be kell látniok. A népi egymásrahatás természetes folyamán, hiábavaló ellene minden erőszakos állami intézkedés. Hagyják meg az iskolákat úgy, ahogy Erdély szelleme kívánja, ne igyekezzenek tüzzel-vassal államosítani. Mert ez kétélű fegyver.

(—) Uj Magyar Párt Russzinszkóban.

Kassáról jelentik: E hét szerdáján alakult meg Szent-Ivány János prágai nemzetgyűlési képviselő vezetése mellett a russzinszkói Magyar Nemzeti Párt, amely a magyar egység megteremtése mellett realpolitikát, értelmies, céltudatos és tervszerű harcot követel a nemzeti, kulturális és gazdasági elnyomás ellen, s emellett állást foglal Russzinszkó autonómiája mellett is.

(—) Anyanyelv állami parancsra...

Bukarestből jelentik: Az erdélyi és bánági izraelita hitközségek kongresszusának megbízásából Eisler Mátyás főrabbi egy memorandumot adott át a román kormánynak, s követeli ebben az anyanyelven való tanítás teljes szabadságát. Ezzel kapcsolatosan a kolozsvári „Ujság“ a következőket írja:

„A javaslat indokolása az őskortól napjainkig követi a magánoktatás fejlődését a távol Kelet és a távol Nyugat közti minden országban. Arra azonban nem hoz fel példát,

hogy bármikor és bárhol a világon állami paranccsal teremtettek volna anyanyelvet. Az anyanyelven való tanulást vagy tanítást hatalmi szóval el lehet tiltani és lehet ahelyett valamely más nyelven való tanítást követelni és elrendelni, de a tényleg létező anyanyelv helyett más nyelvet anyanyelvnek nyilvánítani: contradictio in adiecto! Az anyanyelv egy etnikai adottság. Az a nyelv, amelyet a gyermek anyjától tanul, amelyen a szülőivel és testvéreivel

környezetével és iskolatársaival beszél és közlekedik. Egy tény, amelyet letagadni, nem létezőnek tekinteni nem lehet“.

(—) Az egységes szlovenszkói magyar part. A felvidéki keresztényszocialista párt vezetősége csütörtökön Zsolnán ülést tartott, amelyen elhatározta, hogy a most ujonnan megalakult, Szentiványi féle magyar nemzeti párt közös listáján vesz részt a választási harcokban.

A KISEBBSÉGEK KONFERENCIÁJA GENFBEN

Kulturális autonómiát követelt a konferencia

A kisebbség és többség lojális együttműködése csak az önrendelkezés alapján lehetséges

Genf, okt. 17. Európa szervezett nemzetiségi csoportjainak ugynevezett kisebbségi konferenciáján a tegnapi ülésen az autonómia kérdésére vonatkozó határozatokat tárgyalták. Flachbart Ernő dr. a csehországi magyar kisebbség képviselője az autonómia gondolatát a romániai és jugoszláviai magyar csoportok nevében is melegen üdvözli. A magyar politikai és jogi fejlődés már komoly kísérleteket mutatott a kulturális és területi autonómia kivívására. Kossuth Lajos az ötvenes években elismerte a kisebbségeknek azt a jogát, hogy közjogi tényezővé szervezkejen és nemzeti vezetőséget válasszon. A területi autonómia terén Horvátországban tettek eddig legkomolyabb kísérletet. Történelmi tradíciók követelik, hogy kulturális autonómiát követeljünk. Mi csehországi magyarok már a konferencia előtt állást foglaltunk a kultur-autonómia mellett, melyet a felvidéki és rutén föld területi autonómiájának keretén belül akarunk megvalósítani. Egyébként a kultur-autonómiát a Sant-Germain-i kisebbségi szerződés biztosítja, de a prágai kormány mindeddig nem hajtotta végre. A felvidék autonómiáját az a szerződés biztosítja, amelyet az amerikai tótok és Masaryk Pitsburgban kötöttek. A csehszlovákiai magyarok szlovén és russzin testvéreikkel együtt küzdeni akarnak az autonómiáért. Wilfan elnök felbeszakitja a szónokot, akit arra kér, hogy kerülje az olyan témákat, amelyek ellentétet válthatnának ki. Flachbart ezután befejezi beszédét és a határozati javaslatot elfogadja.

Güüdisch Guidó a magyarországi németek nevében szólalt fel. A nemzetek szövetségéhez kell fordulnunk — mondotta, — mert

Európa békéjét a kisebbségi védelmi eszme győzelme nélkül nem lehet biztosítani. A nemzetiségi eszme nemzetközi problémává vált, mi kisebbségek kívánjuk, hogy a kisebbségi problémák megoldásánál minket is hallgassanak meg. Munkánk konstruktív, nem destruktív.

A konferencia ezután megválasztotta az állandó bizottságot, amelynek feladata, hogy a jövő évi közgyűlést előkészítse és egybehívja. Az állandó bizottság tagjai: Wilfan olaszországi, szlovén Chiemann lettországi német, Siakovski gróf németországi lengyel, Szüllő Géza csehországi magyar és Moskin zsidó. Záróbeszédében Wilfan elnök elmondta a konferencia előkészítésének történetét. Ezzel a konferencia tanácskozása végetért.

A konferencia határozata

A kisebbségi konferencia a következő határozatokat hozta:

Azokban az európai államokban, amelyeknek határai között más nemzetiségű népcsoportok is élnek, minden nemzetiségi népcsoport jogosult arra, hogy a saját nyilvánossági joggal felruházott testületeiben, sajátos viszonyai szerint területileg, vagy személyileg anyanyelvét kifejtsék és ápolják a maga nemzetiségét. A delegátusok az önrendelkezési jogban látják az utját annak, hogy az államokban a kisebbség és a többség lojális együttműködése sürélődés nélkül alakuljon ki és az európai népekkel való kapcsolat egymásközött megjavuljon. Az elnökséget megbízzák, hogy a határozatoknak a nemzetek szövetsége tagjaival való közléséről gondoskodjanak.

KÜLPOLITIKAI PROBLÉMÁK

Hatalmas amerikai hajóhad a Csendes-océánon

Hanyatlóban Anglia tengeri hatalma — Amitől még a hideg angol is felszisszen

A külföldi diplomáciában Anglia mindig nagy szerepet játszott s nevezetes volt soha nem szűnő levelezgetéséről és arról, hogy a vezetőszerepet legtöbbször ő vitte a diplomáciában.

A háboru után két-három évig Franciaország diplomatái voltak a hangadók. De a növekvő belső bajok arra kényszerítették a franciákat, hogy a belbékét állítsák helyre s a diplomáciával csak másodsorban foglalkozzanak. Így a diplomácia vezérfonala újból angol kézbe jutott s erre annál inkább szükség van, mert Anglia kezdi lassan veszíteni tengeri tekintélyét Amerika s Japán növekvő tengeri hatalmával szemben.

A régi angol dicsőség

Anglia mindenkor törekvése az volt, hogy gyarmatait könnyen megvéddesse, kereskedelmét a tengeren zavartalanul folytathassa s az anyaország ellátását biztosíthassa. E célra hatalmas hajóhad állt a rendelkezésére, amely a Csendes Óceán vizein volt összpontosítva, készen mindenkor megvédeni az angol érdekeket. 39 egységből álló flotta volt ezen a tengeren, amelyből bármikor egész bátran elvonhatott 5 elsőosztályú páncélos csatahajót, 9 cirkálót, 16 segélyhajót. Ezenkívül

az ausztráliai vizeken állandóan tartózkodott 1 elsőosztályú cirkáló, 7 másodosztályú cirkáló. Ez volt a helyzet 1904-ben. Ez a helyzet most teljesen megváltozott s az angol hajóhad a Csendes Óceánon gyengébb, mint a japán s mint az amerikai hajóhad.

Fordul a kocka

A háboru óta a helyzet teljesen megváltozott. Anglia a hajóhadának legnagyobb részét kényszerült az anyaország közé csoportosítani s a hajóhadát az északi vizeken összevonni, hogy a németek részéről fenyegető veszedelem elhárítsa. A háboru után pedig a helyzet még kedvezőtlenebbé alakult az angol részére, mert a gyarmatok ébredő öntudata nem engedte megvalósítani a régi angol tengeri programot: Egy hatalmas tengeri flotta, melyet az angol ősszbirodalom tart fenn.

Ehelyett az egységes hajóhad helyett ma minden brit gyarmatnak külön hajóhada van. Van most már ausztráliai, kanadai hajóhad. Külön hajóhada van az újzélandi és afrikai angol gyarmatoknak.

Az 1924—25-iki évi költségvetésben az anyaországra fejenként 1 font 4 silling hajóadó esik, afrikai gyarmatokban 1 silling és Kanadában csak 15 cents. Így a gyarmatok az

4
 anyaországot csak nagyon csekély összeggel támogatják s így a helyzet Angliára nézve azt a szomorú képet adja, hogy a Csendesóceánon csak 1 cirkáló védi az angol birodalom egykor sértietlenül tekintélyét.

Amitől az angol is felszisszen

Ilyen ma az angol tengeri haderő helyzete, mikor pedig úgy Japán mind Amerika kimondhatatlan összegeket költenek hajóhaduk fejlesztésére.

Amerika tengeri hadereje hatalmas arányokban bontakozott ki a most lefolyt tengeri hadgyakorlatoknál, amelyet a Csendesóceánon tartottak s amelyen nem kevesebb mint 11 modern páncélos csatahajó, 6 cirkáló, 28 torpedóvadász és nagyszámu repülő támogatta a hatalmas hajóhad gyakorlatait, amelyek fényesen sikerültek.

Ilyen hatalmas hajóhadat a Csendesóceán hullámai még nem vittek hátukon s ilyen kihívásramég a különben hideg angol is felszisszen.

A gyakorlatok után ugyan az amerikai hajóhad meglátogatta az angol gyarmatok fontosabb kikötőit s mindenütt barátságos fogadtatásra találtak, de az üdvövések gomolygó füstjébe aggódva meredt bele minden angol tiszt szeme s fájón állapította meg az angol tengeri lobogó biztosan beköszöntő aikonyát (i.r.)

— **A vádlott autóbalesete miatt elhalasztott tárgyalás.** Zelics Kálmán 27 éves sztáribecsei lakos ez év március 26-án délután elkezdett inni és ivott másnap éjfél utánig. Éjjeli 2 óra után egy társával haza indult utközben azonban nagyon hangosan viselkedett, sőt rövidesen elővette revolverét és lövöldözni kezdett. Bojovics Ivica rendőr csendre intette Zelicset, de ez mit sem használt, mert továbbra is lövöldözött, sőt a rendőr feljelentése szerint még rá is lőtt, azonban nem talált. A novisadi törvényszék ez ügyben tegnap tartotta meg a főtárgyalást miután azonban a vádlottat, aki auton igyekezett Becséről Novisadra, utközben autóbaleset érte, a tárgyalást elnapolta.

— **Elhalasztották Eremics ügyének tárgyalását.** Október 20-án kellett volna megtartani a főtárgyalást Eremics Jován volt temerini jegyző ügyében. A törvényszék azonban elhalasztotta a tárgyalást és annak napját később fogja közölni.

— **Szabadióra helyezés.** Megituk, hogy az ügyészség gyujtogatás miatt letartóztatta Breanov Milutin vilovai gazdát és fiát Milánt. Tegnap a vizsgálóbíró elrendelte szabadióra helyezésüket.

— **Csőd.** A novisadi törvényszék csődöt nyitott a Koszanov és Kovacszen sztáribecsei cég ellen. A csődöt Frank testvérek Zagreb, Fidler Ivan Osijek, Polák Sándor Zagreb, Freund testvérek Szubotica és Medveda J. Ljubljana, cégek kérték. A hitelezők jelentkezéseinek határideje 1926 január 2. A liquidációs tárgyalás határideje pedig 1926 február. 5.

Egy ügyes munkásnő
 helybeli kalapüzletbe felvétetik. — Czim:
 Faust hirdetési troda Kr. Alexanora 12. I.

"JUGOSLAVIJA"

Általános Biztosító Társaság
 Fiókgazgatósága

Novisad, Zrinyi Péter u. 36.

TELEFON: 55.

Vállal mindennemű biztosítást. Károk 8 napon belül levonás nélkül rendeztetnek. — Helyi képviselőket keres.

ŐSZI KINRIMEK
 a helyi sajtó egynémely jeleséről

(Gedő Lipót rajzaival)

Motto: Ha jó rimeid vannak, bátran megmondhatod az igazat. Ben Akiba

Jelen sorok írója néhány nappal ezelőtt abban a kitüntető szerencsében részesült, hogy Gedő Lipót a neves festőművész és európai híri karrikaturista társaságában az örökkévalóság számára továbbíthatta egynémely megállapítását a helyi sajtó jelességeiről. Hogy minden félreértés eleve kizárassék, le kell szögeznünk, hogy a rajzok Gedő Lipóté, a szöveg Császár Gézáé, a rimek ismeretlen szerzőké. A sajtóhibákat Kottas Aladár szerezte. A rimekért tízévi jótállást vállalunk. Egyéb megállapításainkért ugy az új, mint a régi sajtótörvény rendelkezései szellemében minden felelősséget eleve is elhárítunk. Felelősséget legfeljebb Gedő rajzaiért vállalunk. Ezzel a képkiállítást megnyitottnak jelentjük ki. A helyi sajtóból

ITT LÁTHATÓ:

DR. KORÁNI ELEMÉR:

A külpolitikán -- Gondolkozik épen -- Jeles kollégánk, ki -- Látható e képen.

(Riff és kabiloktól a köini zónáig -- Ezer nyi problémát szokott végigjárni. -- Szellemes cikkeit élvezet olvasni. -- Épencsak a végét nem lehet kívárni. -- Ő a híres i-r. -- Cikke néha karcol. -- De ő mégis mindig a békéért harcol -- Szívóssága mellett tanu erős álla -- S mire béke lesz, lesz-neki is szakálla...)

mindig a békéért harcol -- Szívóssága mellett tanu erős álla -- S mire béke lesz, lesz-neki is szakálla...)

TOMÁN SÁNDOR:

Szerkesztőnek lenni -- Nem egy fényes állás -- Nagyon sokszor inkább: -- Ülve kontemplálás.

(Polgármester-válság: állandó reszortja -- Ezt az állást mindig az ő tolla osztja. -- Székébe az utód, hogyhátán nem fér be, -- Rögtön az elődöt teszi „előtérbe”. -- Rögtön megírja, hogy három frakció van -- A „legnagyobb pártban”, -- hogyha minden jól van. -- Egyébként nyugalom vagyon mindig nála: -- Sohasem áll égnek az ő haja szála...)

CSÁSZÁR GÉZA:

Mit mondjon magáról Egy szerző, ha szerény? Hallgatni és inni: Ez a legszebb erény...

Kapmajer Mihályné **vasaló-intézetébe** **vasalólány**

felvétetik. - Cím: Futoski put 43. szám.

KOTTAS ALADÁR:

A lapunknál ő a -- legeslegjobb márka. -- Ifju, bohó. Neve: -- Kottas Aladárka.

(Nagyon szeret ülni, pedig néha áll is, -- A redakcióban ő a liberális. -- Nagyon intelligens. -- Ő az übermenschünk. -- Ebédnél jelszava: -- Amit lehet mentsünk -- Neki volt az őse a trójai faló, -- S hírfekben nálunk ő a gyorsfalpáló. -- Történni kell mégis egyszer valaminek, -- Hisz nem barátja az -- államvédelminek...)

ANDRÉE DEZSO:

Ő az, aki nálunk A legtöbbet bírja, A sportot mindennap Két hasábon írja.

(Amikor leírja: Eredmény egy: nulla, -- Mindig kihagyja, hogy: eredmény egy hulla, -- Vigasztal mindenkit: „Védhetetlen” gól volt. -- S a vesztesnek így szól: „Sztintén” nagyon jól volt. -- Hogyha ezért néha fáj a feje tája, -- Ugy kell, mért a város sportdiplomátája? -- Juda Makkabitól egészen a NAK-ig, -- Szegény Andrée benn a „helyi sporban” nyakig...)

MAYOR JÓZSEF:

E találós képet Vajjon ki ismeri? És hogy ő szép fiu, Tagadni ki meri?

(Angol pipájával, piros szekfűjével, -- Gyenge vállacskaín tizenkilenc évvel, -- Ő az alelnökünk, ő a granszenyőrünk, -- S szekciónk békéjén mindig ő az örünk. -- Az idők vasfoga nem foghat ki rajta, -- Vasfogat arannyal cserélgető fajta. -- Se vége, se hossza az ő gondjainak: -- Vajjon a Hessleint is mért hívják Józsinak?...)

HAMM FERENCZ:

Ő az, aki köztünk Legkevésbé hiu Deutsches Volksblattéktól Való e szép fiu.

(„Stadtnachrichten” alatt miket szokott irni! Zerkovitz-cal mondjuk: Ugy szeretnének sirni... „Megölték egy legyet” -- írja egyre-másra. És két legyet ir meg -- egyetlen csapásra. Ha nincs semmi ujság kérdi „vaz isz nájesz?” És Kottashoz fordul: Mondja, hát mind háj ez? De egyetlen egyről kérdezni nem merem: Mondjad Franzli pajtás: Staje sa klosterem?)

Művész kiutellő . VAJDA .

levelező lapok -- fényképnagyítások leszállított **fényképműtermében** árban 2054-1-2 készülnek.

HIREK

Ez mégsem járja

Kínában már megint harcok vannak. Nem jérnek a bőrükbe a sárgák. Sun-Csuan-Fong rájtaütéssel akarta meglepni Csang-Csiling tábornokot, de Csing-Csang-Csang nem hagyta magát és Cson-Csan-Csun hadseregét hívta segítségül. Igen ám, csak hogy Cso-Cso-Csa is közbeszólt. Li-Hun Csang pedig óriási haderővel megindította az offenzívát a Jang-Cze-Kiang mentén Li-Li-Hip ellen. A harc Északamerikában nagyon nehéz, tehát Csing-Csang-Bum generális a délkeleti nyugaton harcba állította Dum-Dum hadtestparancsnok Csin-Bum-Puk divízióját. Belekapcsolódott azonban Csoj-Csaj-Csoj északkeleti hadserege is, amely a Jaj-Oj-Vé harcmodora alapján guerilla hadjáratot kezdett Csuj-Csuj-Bre sanghai hadosztal ellen. Erre azután kivonult Csik-Csak-Csok tábornok vezérkara és Sing-Sang-Song városa ellen vezetett támadásban elfoglalta a Fu-Ka-Ra és Hum-Hum-Bug magaslatokat. Ez rendjén is lett volna, ha nem avatkozik bele hirtelen Ping-Pong hadserege is, amely erősen szorítja Fuj-Fuj csapatait, ha csak Nyam-Nyam nem akadályozza meg Csang-Csang-Csing és Kuss-Kuss offenzív mozdulatait. Most jön azonban a java. A Csin-Csan-Csang és Csun-Cseng-Csing békét kötött Cson-Csam-Csam és Csim-Csam-Csom, Csin-Csen-Csun és Csem-Csin-Csan előőrseivel, ezek viszont tüzeletit indítottak Sun-Sang-Song és Sing-Song-Sung, Csim-Nyam-Tam, Cson-Csun-Bum, Sang-Klang-Bank, Hang-Jang-Bank, Jazz-Czo-Ki, Vau-Vau-Bau, Jaj-De-Fáj, A-Ha-Sam, Bal-Jobb-Link, Csece-Csang-Csung-Copf-Kopf-Stink hátvédjei ellen.

Most már azután megértem a híres kínai közmondást, amely azt mondja, hogy „cson-kína, cson-kína, csin-csan-csece-csicsi-csacsu-csacsu-csa!” Maga Kontucius is azt mondta, hogy csak ilyen alapon lehet Buddha ügyeiben tiszta képet nyerni. Mert mit is mond Li-Hung-Csang híres napverse? Azt, hogy To-ke-ra-mo sin-ga-por, nasi-vasi-jó-a-bor, Radics-ész és Pasics-kopf, bubi-fej és hosszú copf, Novisadon sok-a-tej, de-még-több-az-eton-fej, a fejek-en-sok-a-vaj-de még több a rövid-haj, csing-csang-csong és kínai tincs — sok az aó — pénzünk nincs.

Igy most már érthető, miért nem fér a bőrre Sun-Csuan-Fong és Csing-Csang-Csang. Kínában csinálja a kínai Kínában a kínos kínai forradalmat. K. A.

1925. Október 18. Vasárnap

Római katolikus: Lukács evang. Protestáns: Lukács. Görög keleti: Karitina. A nap kel 6 óra 21 perckor, nyugszik 5 óra 9 perckor. A hold kel 6 óra 42 perckor, nyugszik 5 óra 59 perckor. Nemzeti Színház: Délután 3 órakor: Makszim Crnojevic. Este 8 órakor: A hollandi menyecske. Apolló mozi: A testőr. Odeon mozi: A zendai fogoly. — Labdarugás: D. u. 3 órakor a NAK pályán bajnoki mérkőzés OSKV—NAK.

Időjárás: (A petrovaradini katonai meteorológiai állomás jelentése). Egész Európában tartós az erős légnomás, amelyhez nyugatról ujjabb depresszió járul, az átmenet azonban enyhe és így nincs nagy szél, kivéve Írországot. Derűtség csak országunk déli részén van és Középeurópában és Görögországban volt Szkoplyéig és Szófiáig. A hőmérséklet nagyjában emelkedett. **Jóslat:** Hazánkban szép őszi idő marad gyöngye széllel, derült idő néhol köddel eső nélkül. A hőmérséklet erősödni fog, az éjszakák azonban hidegek maradnak.

— Pásztorlevél a modern pogányok ellen. Bécsből jelentik: A linzi püspök pász-

torlevelet bocsátott ki, melyben a leányok tornászásával foglalkozik és kikel az ellen, hogy lányok és fiúk egy helyiségben tornázzanak. Szerinte a tornatanító is csak ugyanolyan nemű lehet, mint tanítványai. A pásztorlevél erősen kikel az ellen is, hogy a gyermekek uszórúháiban tornázzanak és erkölcsellenes tarja ezeket a szerinte meztelen gyakorlatokat. A leányoknak, szerinte csak zárt csarnokokban volna szabad tornászni olyan helyen, ahonnan a nyilvánosság teljesen ki van zárva. Általában tornaünnepélyeken és nyilvános versenyeken leányoknak nem volna szabad résztvenniük. Megtiltja a pásztorlevél az egyesületekben való közös tornászást is. Rámutat ezután arra, hogy ennek a közös tornának milyen veszélyei vannak és kikel a modern pogány testkultusz ellen.

— **Bombamerénylet egy memeli iap ellen.** Memelből táviratozzák: A Memeler Tagesbote külön kiadásban a következőket közli: Ma éjszaka félhárom órakor a Memeler Dampboot nyomdaépület és szerkesztőségének háza ellen bombamerényletet követtek el, amely irtózatot okozott. A környéken csaknem valamennyi ajtó kiszakadt sarkaiból, a falak beomlottak és meghasadtak. A szemközti levő Rytas féle litván könyvkereskedés is megrongálódott. Nyomban vizsgálatot indítottak, de az még semmi eredményre nem vezetett. Egyébként a Volkstimme nyomdájában is tegnap néhány gyanus embert figyeltek meg.

— **Az egészségügyi népbiztos tanulmányutja.** Moszkvából jelentik: Csemaszko közegészségügyi népbiztos külföldi utra indul, amelynek első állomása Páris lesz. A népbiztos utjának az a célja, hogy a szovjet orvostudomány újra felvegye a kapcsolatot a külföldi tudományos élettel.

— **Nagy tűz Londonban.** Londonból jelentik: A nagy Shadwell szövetygár egy részét a tűz elpusztította. A kár jelentékeny. Tűz támadt Nottinghamban is, ahol a tűzvész olyan nagy terjedelmet öltött, hogy husz szivattyúra volt szükség a lángok megfékezésére. A kár nagyságát még nem állapították meg.

(x) **Tűzifát, kokszt, kőszent** mielőtt beszerez, tekintse meg **Krajačević** fatelepét. Telefon 165. 1528

(x) **Az osztálysorsjáték** nov. 2-től 20-ig tartó főhúzásához sorsjegyek kaphatók **Lustig Lajos** banküzletében. 2014-1-3

— **Baleset.** Kiszácsi tudósítónk jelenti: Podopin Jankó 13 éves fiúnak tegnap délután egy kukorica morzsoló elkapta és teljesen szétrombolta jobb kezefejét. Súlyos sérülésével beszállították a novisadi kórházba. A szerencsétlenül járt fiú jobbkarját minden valószínűség szerint amputálni kell.

— **Elütötte az autó.** A novisadi Komlós és Székely cég autója az elmúlt éjjel a temerini kapunál elütötte Lehrling Árpád 27 éves novisadi lakost, akit a kórházban vették ápolás alá. Fején és lábszárán szenvedett sérülései nem súlyosak.

— **Játék a fegyverrel.** Tegnap délután Vlada Kovacsín 13 éves tovarisevói fiú együtt játszadozott Nikolics Jován községbeli 18 éves fiúval, aki valahonnét egy vadászfegyvert kerített. Játék közben a fegyver elsült s a sörétek valósággal szétrombolták Kovacsín lábát. Rendkívül súlyos sérülésével beszállították a novisadi kórházba. A szerencsétlenül járt fiú jobb lábát amputálni fogják.

— **Vonatösszeütközés Franciaországban husz halottal.** Párisból jelentik: A lapok jelentése szerint Haisa mellett két vonat összeütközött. Az összeütközés alkalmával husz ember meghalt, harminc ember pedig megsebesült.

(x) **Tűzifa, szén, kokszt** legolcsóbb **Keller** fatelepén, Strand ut. Telefon 417.

— **Megnyílt a Szeged—kikindai vasútvonal.** A közlekedésügyi miniszterium távirati rendelete következtében pénteken megnyitották a Szeged—kikindai vonalat. Az első vonat pénteken délelőtt ment Szegedre.

— **Dr. Gregorek János** száj- és fogbetegségek specialistája, a gráci és berlini klinikákon képesítve, rendelését Novisadon, Kralja Petra ulica 28. I. emelet (azelőtt Blaskó Ede fogműterme) megkezdte.

— **Anyakönyvi kimutatás** folyó évi október hó 16. napjától folyó évi október hó 18. napjáig. Született összesen: 17 (tizenhét) gyermek és pedig 10 (tiz) fiú és 7 (hét) leány. Házasságot kötött összesen: 3 (három) pár és pedig: Bugarszki Dusan, kereskedő (Paraga) és Szlankamenácz Angyelka (Novisad). Szántó János, mozdonyvezető és Bauer Mária. Ivátovits Sztóján, kereskedő és Malocsits Danicza. Elhalt összesen: 18 (tizennyolc) egyén és pedig: Meodvarszki Andrijáné szül. Szivák Etelka háztartás, 35 éves. Ertl Géza, vendéglős, 38 éves. Rijakov Szlobodán, tanuló, 19 éves. Sztánkovits Lyubicza, 17 napos. Staub Rozália 12 napos. Mendler Ádám, nyug. hivatalosolga, 60 éves. Vinkovits Lajos, szabó, 25 éves, Radniczki Edvárd, nyug. őrnagy, 78 éves. Zselyem András, kőműves, 29 éves. özv. Braun Józsefné szül. Kovácsévits Milica, 52 éves. Sárceev Sztjevka, háztartás, 25 éves (Szbobrán) Jovánovits Vojinné szül. Pavlovits Szófiya, 55 éves. Mókus Gergely, ellenőr, 20 éves. Létit Nikola, földművelő, 84 éves. Antal András, városi munkás, 53 éves. Jaketin Szlobodán, 1 hónapos. Balubgyits Jovánné szül. Lyubicza 68 éves.

— **Keresztrejtvény megfejtés.** A Délbácska október 11-i számában közölt keresztrejtvények megfejtői közül a nyertesek nevé október 20-i keddi számunkban közöljük.

(x) **Vasárnap** délelőtt is játszik **Kalocsa Jazzband** a **Wagner cukrászdában.**

— **Nagy tűzvész Cservenkán.** Cservenkáról jelentik: Csütörtökön félegy óra tájban Diener Nándor gabonakereskedőnél megmagyarázhatatlan okokból, a nemrégén ujonnan épült nagy szirok fészerében tűz ütött ki. A tűz olyan gyorsan terjedt, hogy mire oltáskeresült volna a sor az egész magtár hatalmas lángokban állott, hogy azt megsemmisíthetetlenül közelíteni. A füst belepte az egész falut és fészer porig leégett. A tüzet még késő este sem sikerült eloltani. A kár egy és félmilli dinár.

— **Elsőrendű tűzifák,** legjobb porosz szalon kőszén és gázkokszt házhoz szállítva legolcsóbban kapható **Schwarz Testvérek** Novisad, Haltér 11. sz. 1—0 2018

(x) **Eljegyzés.** Paiz József városi főpénztáros leánya Irénke, sombori polg. leány iskolai tanárnő (Novisad) és Gordics P. Radenko sombori főgimnáziumi tanár jegyesei (Minden külön értesítés hejett.)

— **Tragikus halál.** Tragikus körülmények között hunyt el Mókus Gergely 20 éves. Epres uccai lakos, a Bauer Gyula sörkereskedő cég ellenőre. Mókus munka után hazament leült az ágya szélére és le akarta vetni cipőjét, egyensúlyt veszített, nekiesett az ajtókilincsnek és agyarázkódást szenvedett. Az agyarázkódás olyan súlyos természetű volt, hogy tegnap meghalt.

— **A jégkarsujtottak segélyezése.** A földművelésügyi miniszterium 2,900,000 dinár segélyt fog kiosztani a jégkarsujtotta községlakosai között.

— **Kitiltott magyar lap és könyv.** A belügyminiszter eltiltotta az ország területén a „Pesti Hirlap” és Drasche Alfréd Lázár „Tűzkereszt” című könyvének árusítását.

APOLLÓ október hó 19—20-án

Decameroni éjszakák

Boccaccio motívumai után 6 felvonásban

Jön! **A Habsburg-ház tragédiája** Jön!

A novisadi országos vásár. A novisadi országos állat- és kirakodó vásárt 1925. okt. 31., nov. 1. és 2.-án a Pirosi uton a református temető mellett fogják megtartani, melyre mindenféle állatnak vészmentes helyről leendő felhajtása szabályszerű marhalevéllal meg van engedve. Minden iparos és kereskedő, valamint az utazó iparosok és kereskedők, akik elárúsítás céljából jönnek a vásárra, kötelesek iparigazolványukat magukkal hozni. Akik iparigazolványukat nem hozzák magukkal, azoknak nem fog megengedtetni az árúsítás a vásáron. Ez a rendelet úgy az idegenekre valamint a helybeliekre is vonatkozik. Az árúsító helyek kiosztása és ellenőrzése végett a vásárra jövő minden iparos és kereskedő köteles iparigazolványát a vásári hatóság felhívására felmutatni. Akinek nincs iparigazolványa, az nem kap elárúsító helyet a vásáron. A vásártéren senkinek sem szabad árúsító helyét elfoglalni, míg azt a vásár rendezésével megbízott tisztviselő meg nem határozza. — Novisad szab. és kir. város rendőrkapitányi hivatal, 1925. okt. 17.

Főkapitányi hivatal.

Megszűnnek a szerbiai városi bíróságok. Az 1924. évi költségvetés felhatalmazta az igazságügyminisztert arra, hogy ha szükségét látja, szüntesse meg a városi bíróságokat és ezek hatáskörét ruházza át a rendőrségre. Gyuristics Marko most adta ki az erre vonatkozó rendeletet és így Szerbiában megszűnnek a városi bíróságok.

Ösmeri Diener Gyuszt? A kitűnő műkedvelőt ki a ma esti kabarén kacagató jeleneteivel felejthetetlen estét szerez a Kath. Olv. és Gazdakör tagjainak.

Győződjön meg róla, hogy a legjobban fedezheti **D. D. za Eksploataciju Drva-nál**, Novisad. Telefon 455. A Strand mellett.

SPORT

A mai mérkőzés esélyei

Nagy fejtű munkára vállalkoznék az, aki a ma délutáni mérkőzés sorsát a papirformák alapján próbálná kispékelni. Talán éppen abban rejlik a futball nagy népszerűsége, hogy független minden sablontól és előítéllettől. Cifra eredményre jutnánk, ha csak egy hónapra visszamenőleg is megpróbálkoznánk azzal, hogy az elért eredmények alapján mérlegeljük a ma délutáni találkozás eshetőségeit. Ha a jubilaris mérkőzés eredményét a két egyesület sabáci eredményeivel párhuzamba állítjuk, kedvünk támad arra, hogy a papirforma számítás feltalálóját nem éppen hízogó jelzővel illessük.

Nem is lehet papirforma kombinációkat alkalmazni olyan csapatoknál, amelyek ki nem forrott technikai és taktikai tudásuk mellett a pillanatnyi hangulat és a momentán testi kondíció állapotának nagy mértékben ki vannak téve. Azt kell tehát megvizsgálni, hogy ezeknek a szempontoknak figyelembe vételével a két csapat védelme vagy támadósora milyen kilátásokkal biztat. A két csapat felállítását a következő:

- NAK:
Kovracsek
Gottwald Alekszi
Róka Peikert Antonics
Bertók Spiller Breznik Schubert Schäffer
- OSKV:
Jovanovics
Zsivics Popovics
Kricskov Weisz Alekszics
Grgarov Markovics Uros Sevics Risztó

Kiindulás előtt nagy általánosságban meg kell állapítanunk, hogy a NAK egy súlyos vereség keserű emlékeivel, az OSKV pedig egy hatalmas győzelem elbizakodottságával áll fel. Ez a körülmény a NAK előnyét szolgálja, de a mérkőzés fontossága a Vojvodina játékosainak elbizakodottságát is kellő mértékben lecsökkenti. Minthogy a hegemonia kérdését a

gólok száma dönti el, a közvetlen védelem kérdése nyomul előtérbe.

A kapusok közül Kovracsek látszik jobbnak, de az itt jelentkező pluszt, az OSKV hátvédpar kiválósága nemcsak egalizálja, hanem a két csapat közvetlen védelmének értékét az OSKV javára billenti.

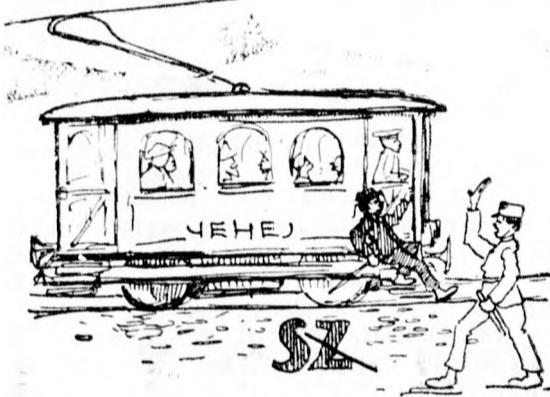
A halvesorok szempontjából már fordított a helyzet. Róka beállításával Alekszi a halvesorba rúkol elő és ott Peikerttel meg Ilijával együtt Novisad legjobb halvesorát alkotja. Ez ellen nehéz küzdelme lesz a fűrgő OSKV csatársornak, amelynek ugyancsak össze kell szedni magát, hogy megküzdjön az atléták halvesorával és felvegye a versenyt a NAK csatársorával.

Breznik beállításával kétségtelenül növekszik a NAK csatársor áttörő ereje, de nem biztos, hogy azzal a csapat átlagteljesítménye is növekedni fog. A hosszú pihenő valószínűen kedvező hatással volt Breznik teljesítőképességére és reméljük, hogy lobbanékony kedélyét is előnyösen befolyásolta. Ha a lábak munkájának harmoniájával a bajtársi megértés és együttérzés is párhuzamban maradt, akkor Breznik beállítása nagy mértékben növeli a NAK győzelmi esélyeit.

A papirforma kombinációk lecsepülése után mégis csak a papiros jósláshoz visszatérve 2-3 gólos NAK győzelmet várunk.

6. számú sportrejtvény.

Megfejtési határidő október 17.

A megfejtést október 18-i számunkban közöljük.

Megfejtés

A megfejtő neve és címe

A pályázati szelvények és rejtvények megfejtői, valamint a legjobb rejtvénytervezet beküldők között a következő jutalmak kerülnek kiosztásra.

- 1 SOA önbortváló készüléket vagy 1 üveg legfinomabb SOA kőnizet,
- 1 doboz SOA szappant,
- 5 drb. Wagner süteményt

A Délbácska egyhónapi előfizetését, sorsoljuk ki.

A mai mezei futóverseny indulói a mérkőzés előtt egyetük dresszében jelenjenek meg. A tiszteletdíjakat a csütörtöki atlétikai egyetközi bizottsági ülésen osztják ki.

Pléh sparherdek, dobkályhák
nagy raktár, vaskereskedők részére legolcsóbban szállít

CSÁNYI ZOLTÁN, LAKATOS
Novisad, Željeznicka ul. 38.

Akik rendkívül kedvező feltételek mellett a könyvvitelt megakarják tanulni, azok mielőbb jelentkezzenek. Rövid idő alatt teljes kiképzést nyernek. Érdeklődők a „FŐKÖNYVELŐ” címre írjanak, Póstaírók szám 75

818-0

TÖZSDE

Okt. 17	Zürich zárlat	Beograd zárlat	Zagreb zárlat	Newyork zárlat
Beograd	9.22			178.—
Zürich	—			1927.—
Newyork	519.—			—
London	25.12			484.—
Páris	23.30			446.—
Milano	20.90			403.—
Prága	15.37			296.25
Berlin	123.55			—
Budapest	72.60			14.—
Brüsszel	23.72			456.—
Bécs	73.10			14.1/8
Bukarest	247.—			—
Amsterdam	208.55			4019.—
Szófia	377.50			—
Krisztiania	—			—
Szaloniki	—			—
Stockholm	—			—

Beogradi tőzsde

1925 október 17, 5 óra

Bécs	794.—	Prága	167.1/8
Páris	251.—	Zürich	1087.—
Milano	228.—	London	272.75
Newyork	56.30	Budapest	—

Irányzat: lanyha

Zagrebi tőzsde

1925 október 17, 5 óra

Bécs	796.—	Prága	167.25
Páris	254.—	Zürich	1087.—
Milano	229.—	London	273.—
Newyork	56.35	Budapest	—

Irányzat: lanyha

Chicago terménytőzsde

1925 október 16, 10 óra

Buza	Tengeri		
December	143.75	December	75.1/8
május 1926	142.3/8	május 1926	79.75
Julius	—	Julius	—

Irányzat: buza bizonytalan, tengeri — (AVALA)

Novisadi terménytőzsde

1925 október 17. (Hivatalos jegyzések)

Buza	Zab
bácskai Usancen kötés 247.50, 400 mm	bácskai Usancen, sentai paritás kötés 142.50, 100 mm
bácskai 77-78, 2/10, Tisza kötés 250.—, 500 mm	
bánáti 77-78, 2/1, . . . kötés 240.—, 300 mm	
szerémi 77, 20/10, . . . kötés 245.—, 300 mm	
Tengeri	
bácskai uj kötés 102.50, 300 mm	
bácskai III-IV, tiszai hajó kötés 137.—, 4000 mm	

Irányzat: változatlan

Értesítés.

Tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy e hó 17-én Ljubljanska (Szent István) ulica 17. szám alatt

hentes- és mészárosáru

üzletet nyitok, ahol mindennemű friss, jó és olcsó hentes- és mészárosáruval szolgálhatok. Kérem a n. é. közönség szives támogatását. Teljes tisztelettel

Mihajlovits Miklós, hentes és mészáros
2040-1-3

Egy ügyes fiu

hentes inasnak

teljes ellátással felvétetik
Dániel András hentes-mesternél,
Dudarska (Epres) u. 51. szám.
2019-1-2

APRÓ HIRDETÉSEK

Allandó SOFFÓR iskola. Belátkozni lehet naponta Pesenianski Józsefnél Novisad, Magyar-utca 53. 1610-1-6

RETORTA FASZENET és TŰZIFÁT ajánl Hubert Lajos, a teslici iparművek vezérképviselője Novisad. Postafiók 25. 1-0

3 SZOBÁS modern lakás azonnal kiadó. Bővebbet Kiss állatorvosnál a vágóhídon naponta délvégőhídon 2036-1-3

MOZGÓ PALINKAFŰZŐ ÜSTÖK Vasa Malocić részvételével, Novi Sad, Kiska ul. 32. berelhetők ki. 1-12

SZERB NYELVOKTATÁS, kipróbált módszer szerint tanítónő által, mérsékelt díjazás mellett. Érdeklődők forduljanak a kiadóhivatalba. 1957-1-7

NYOMDAI MUNKÁKAT olcsón és izlésesen készít Farkas és Dürbeck könyvnyomda Novi Sad, Zeljeznicka ul. 30. szám. Telefon 488.

ÜRES HÁZTELEK a tisztviselő telepen azonnal eladó. Cim a kiadóban. 2008-1-2

Egy majdnem új „SANITASA” szobagőzfűrdő olcsón eladó. Cim a kiadóhivatalban. 1-0

MUNKÁSLEÁNYOK felvételnek „Papirplastika”, Novisad, Pašičeva 2f.

ÚJ VILLA készpénzért eladó. Beköltözhető 1925. nov. 1-én. Ertesítés kapható a Temerini ut 115. sz. a. kereskedésben. Közvetítők nem díjaztatnak. 2050-1-3

TAKARITÓNÓ, egyedülálló, idősebb, esetleg kifutónak alkalmazható fiával együtt lakással, ellátással és fizetéssel felvétel. Cim a kiadóban. 2055-1-5

Egy 2 ágvas BUTOROZOTT SZOBA azonnal kiadó. Cim: Tóth Kálmán u. 16.

FEHÉRNEMŰ és felsőruha VARRÓ, elsősorú munkaerő, jobb hazához ajánkozik. Cim a kiadóban. 2048-1-2

Szerkesztésért felel: TOMAN SANDOR
Kiadó: „DELBÁCSKA” lapkiadóvállalat

HIRDETÉSEK

Merkur
különleges bélyegzőkészítés
Kr. Aleks. ul. 7. NOVISAD Marković(Winkle)Pal. Vojvodina legrégebbi szaküzlete.
A legjobb és legtartósabb bélyegzők készítése. SZAKMABELI CIKKEK ÁLLANDO RAKTÁRA.
Üdönség! „Favorit” ajtóablak Üdönség! rendelése felóra alatt elkészítettek.

Tanoncok kerestetnek Weisz Sándor műszaki vállalatához Novisad, Futoski put 51. 2057-1-3

300 és 500 Dinár
havi részletfizetésre készít - mérték után jó ruhákat -
Grünberger uri szabó
KRALJA ALEKSANDRA ul. 13.

Szerb-magyar gép- és gyorsíróő kezdő, aki a német nyelvben is jártas, azonnalra állást keres. Cim: „Reklam” hirdetőiroda Jevrejska 6.

KALAPOKAT
fest, tisztít és alakít a legmodernebb kivitelben. Új női, férfi és gyermekkalapok készítése.
Török Károly, Magyar u. 56-58. szám.
1953-1-2

Egy fodrász-üzlet
betegség miatt azonnal eladó. Cim a kiadóban.
2011-1-3

KOMLÓOSZLOP

elsősorú száraz 1923-24. évi vágású sárga akácfa, homokon termett, kapható minden vas- tagságban **SZEMZŐ BÉLA, SUBOTICA** Brozova u. 2. Telefon: 268.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy

KUKORICA DARÁLÓMAT

üzembe helyeztem és kukoricát, árpát stb. darálásra elfogadok és minden időben friss és olcsó darával szolgálhatok. A n. é. közönség szíves pártfogását kérve, maradok tisztelettel
Balaton Ferenc, Novi Sad, Kamenička ul. 8.

2 raktár

november 1-én kiadó. Érdeklődni lehet a tulajdonosnál

Futtaki ucca 40.

Komlódrót

horganyozott és fekete minden mennyiségben

legolcsóbban

azonnal szállít

BARZEL R. T.

vaskereskedés, Subotica

Kérjen árajánlatot!

Lakás-csere Belvárosban lévő 1 szoba-konyhás utcai rekvirált lakásomat elcserélném bármilyenl. — „Jugokommercia” lakásközvetítő, Parnogmlina ulica 10. 2029-1

Egy jól képzett és teljesen perfekt

szobaleány,

ki uriházakban hosszabb ideig szolgált s jó bizonyítványokkal rendelkezik, mielőbbi belépésre kerestetik. — Aki varni tud s magyarul, németül és szerbül beszél, előnyben részesül. Ajánlatokat „Uri ház” jellegével a kiadóba

Kerestetik mielőbbi belépésre, jó bizonyítványokkal bíró, feltétlenül megbízható és a házi teendőkben teljesen jártas, jól képzett

urasági inas.

Ajánlatokat „Uri ház” jelige alatt a kiadóhivatalba kell küldeni. — Szerbül is beszélők előnyben részesülnek 2032-2-1

Tűzifa szükségletét

Futoški put 101 szám alatt szerezze be.

UD. ÉVA S. NAGY - TELFON: 321.

Vaskereskedő üzlet

Novisadon forgalmas helyen eladó, öregség miatt kedvezményes vételárban. Ertesítéseket ad:

JOCA CSUKUR

közvetítő, Novi Sad, Almaska ul. 13.

Kiadó azonnal

egy háromszobás, előszoba és fürdőszobával és az összes mellékhelyiségekből álló lakás.

Czim a kiadóban

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy prima chamote anyagból készült

cserépkályháim

vannak, melyeket olcsó áron eladok. Kiváló tisztelettel

KRIŽAN JÁNOS, kályhás-mester
2039 Bačka Petrovac. 1-3

Férfi és női szövetek,

Velourok, posztók és sealskinek köpönyegekhez, selyem, Crep de Chine, damast, gradel-törülközők és asztalterítők, vásznak, chiffonok, batistek különféle minőségekben és szélességekben. Barchendek, flannellek és ágyterítők, ágygarnitúrák, klottok, szőnyegek stb. Elsősorú minőségű angol és cseh-szlovák gyártmányok mérsékelt áron.

Szigoruan szolid bevásárlási forrás:

Kara József és Társa, Novi Sad, Futoski put 48.

A legerősebb, de megszabott árak!

1979

Fotivec Antal „Napredak“ kalapgyárának Ierakata, Kr. Petra 19.

Legnagyobb választék női kalapokban. Legszébb színek, posztóból készült párisi minták, díszítve 140—200 din. Elsőrendű velour kalapok 300—350 din. Állandóan nagy választék.

Legolcsóbb árak. — Saját érdekében okvetlenül keressen fel.

4 voltos

AKKUMULÁTORT

keresünk megvételre rádióhasználatra. Cím a kiadóhivatalban.

1-3

Egy 3-as

WERTHEIM KASSA

és egy jökarban levő 1998-1-3
6 HP MARSCHALL LOKOMOBIL
jutányos áron eladó. 1998-1-3

Bővebbet: Takács és Klier cégnél.
Novisad, Jovan Aranyijeva Damjanics ul. 8.

FOJT kalapfestő-intézet

Női, férfi és gyermekkalapok alakítását vállalja az új formák szerint
Festés minden színben
Új női és férfi kalapok

Novi Sad, Njegoševa u. 9.

Modern fényképészeti műterem

nyílik meg ezévi október hó 18-án, vasárnap

Futoski put 61. szám alatt

A legmodernebb, legszebb és legolcsóbb képek

Wolf Ferencz, fényképész

1-2

50—100 dinár jutalékot fizetünk

Önök, ha 1 és 2 szoba-konyhás kiadó lakáscímeket közül velünk — Parnogmlina ulica 10.

Zongorák

és

Pianinok

elsőrangú gyártmány nagy választékban

Truppel Bélánál

-o- hangszer készítő -o-

Novisad, Dunavska ulica 17.
Željeznička ulica 31. szám.

Nagy raktár mindenféle hangszerekben, gramofonok s gramofon-lemezekben, ugyyszintén bel- és külföldi quintisztza hurokban
Eladás nagyban és kicsinyben.

JAVÍTÁSOKAT ÉS HANGOLÁSOKAT ELVÁLLAL

Lawn tennis rakettek eladása és rakett javítás.

FIGYELEM!

A bécsi Messén sikerült készpénzbevásárlásaink révén kiválóan előnyös áron több ezer darab legújabb divatu **női és leánykakabátokat, selyem és szövet utcai és estélyi toaletteket**, mindennemű **női szőrmebundákat, sportkabátokat** beszerezni, melyeket

kiárúsításszerű árban

bocsájtunk eladásra Ezen előnyös vásárlásunk révén **mindennemű szőrme** áruk *en gros* áron kerülnek *detaiban* is eladásra. — Ajánljuk ezenkívül *férfi, fiu és gyermekruhákat, télikabátokat, raglánokat, városi bundákat* rendkívül jutányos áron.

Legfinomabb női *erzsabundák* 12—18.000 dinárig.

Roth Manó és Fiai, Novisad.

1766-1-3

MOCKO I DRUG

NOVI SAD

Omaljev prolaz.

Készíti a legszebb és legjobb cipőket. Legújabb béli cipők, Brokat és lack Fantasiak a legszebb s legjobb kivitelben

Tekintse meg mintaraktárunkat!

AKÁCSFA KOMLÓRUDAKAT

7 és 8 méterest, mindenféle vastagságban, franko waggon India és franko erdő, Indijánál, eladnak:

Holzindustrie Gesellschaft és Wolf Samu és Fia cégek, Novisad.

Figyelem!

HÖLGYEIM!

Figyelem!

A LEGJOBB MINŐSÉGŰ és LEGUJABB NŐI és LEÁNYKAKABÁTOKAT valamint szövet- és selyemruhákat, mindennemű női szőrmebundákat és sportkabátokat **JUTÁNYOSAN SIKERÜLT KÜLFÖLDÖN BESZEREZNEM**, melyeket

Olcsó és kiárúsításszerű áron

bocsájtok eladásra. **Platz László, Novisad** Kralja Petra ul. 30.

Szabó szalon áthelyezés.

Értesitem t. üzletfeleimet és a közönséget, hogy az eddigi Futaki u. 12. sz. a. szabószalonomat

városháza melletti átjáróházba

(Omaljev prolaz) a **Mocko** cipésműhely felett az emeletre helyeztem át. Ezuttal is minden törekvésem odairányul, hogy a közönség legmesszebbmenő igényeit is kielégítem. **Tisztviselőknél és egyéb alkalmazottaknak kedvező részletfizetési feltételek mellett dolgozom.** Nagy választék mindennemű angol szövetekben. További szives pártfogást kér tisztelettel

Hoffmann Fülöp, férfi szabó.

2053-1-2

Nagyban! Vasárunk Kicsinyben!

RUDVAS szortirozva kocsivasalásnak és egyéb célra,

Winter-kocsitengely, fekete- és horganyzott vaslemez,

horganylemez, fehér bádóg,

öntött tűzhelylapok,

kézöntött tűzhelyek,

lemeztűzhelyek,

öntött üstök,

acélbogrács,

füstcsövek,

könyök-, sütő-, hamu-, tüzelő-, kémény- és kemenceajtók, üstház, kályhák, eke, ekekés, sodronyszeg, drót, láncáru, lópatkó, ásó, kapa, fejsze, szerszámok, reszelők, csavaráru, épület és butorvasalás,

komlódrót,

horganyzott és fekete 34. 38. 50. 60. 70. 80. szám és egyéb különböző

VASÁRUK,

állandó nagy választékban, raktáron nagyon olcsó árak mellett

Kuszli Gyula vaskereskedés

Novisad, Temerinska ulica 8.

1782-1-5

Ének a csillagokról

Irta: MÉCS LÁSZLÓ

A szomjunk semmi el nem oltja,
A sorsunk: vágyak vad bozótja...
Ahány élő: annyi bozót,
itt futkosunk,
vigak, vagy élet-átkozók.

Péncz-, nő-, bor-mámor, úrhatnomság
csábos, éles, mérges palánták
nőnek, szárba szökellenek
s az éj ölében
új vágyak vágyat ellenek.

Világító virágok nyílnak
s ahány a vágy: fent annyi csillag...
Virágot tépsz: és ez alatt
ahány virág,
fent annyi csillag leszalad...

A megvalósult vágy halálos,
a lehullt csillag nem sugároz:
kénes kavics lesz, meteor
és pára, füst,
iszap, vagy szél-kergette por...

Mégis örök csillaghullás van:
falank, örült nagy rohanásban
rabló kezéd tép, egyre tép:
a csillag hull
s az ég percenként feketébb...

Édes, virágos vágy-bozótom!
láncot veszek s nem átkozódom
s csak a szememmel vétkezem,
míg fékezem
a lábam és a két kezem...

Az éveim már csillapodnak...
Maradjatok meg csillagoknak,
elérhetetlen vágyaim,
ragyogjatok
az ég azúr, szüsz ágyain...

Ragyogjatok az égi téren,
ha megszűnik futkosni vérem
s két fekete ló itt terem:
elvágtatok
a fényes göncölszekeren...

MILYEN A MAI OROSZ SZINHÁZ

A forradalom művészetének mindennap kevesebb a követője — Vissza a klasszikusokhoz — Kísérleti színpadok Oroszországban — Támadják a „polgári izlés és művészet” képviselőit

A színházi irodalomtól az orosz államhatalom azt kívánja, hogy minden művészi problémát is csak a szociális oldaláról és a kommunizmus szemüvegén át lásson, hogy minden kérdést kizárólag a marxista társadalombölcselet analizésének vessen alá. A középkor vallási túrelmetlensége nem nehezdedhetik súlyosabban az irodalmi termő erőre, mint azok a fojtogatóan szűk határok, melyeket a forradalmi Oroszország urai szabnak neki. Egész sor olyan forradalmi indexre tett dolog van, amelyet az író még csak nem is érinthet. Ilyenek: a vallás, a miszticizmus, a polgári izlésnek a legtávolabbi ról is rokonszenves beállítása, a szexuális problémának érintése, ha csak nem marxista szempontból tárgyalják azt és minden olyan társadalmi felfogás és világnézet, mely a kommunizmus ideállaival nem egyezhető össze.

Hogy ilyen körülmények között az utóbbi évek folyamán számottevő orosz drámairodalmi eseményről beszámolni nem lehet, az csak természetes. Az orosz színházi kultúra azonban, mely mindig magas fokon állott, a forradalmi idők súlyos viszonyai között is elég értékes dolgokat produkált. A bolsevisták kezdetől fogva megkülönböztetett gondot fordítottak rá, mert igen jó eszközt láttak benne propagandájuk számára kezdetben valóságos színházi mánia dühöngött a forradalmi Oroszországban. ugyanannyira, hogy Lenin egy öngyuloló pillanatában színházi republikánus nevezte el a szovjetek birodalmát. Lassanként azonban ezen a téren is egészségesebb viszonyok keletkeztek. Az orosz színházi élet régi tehetségei megint elfoglalták az újítások törtetői által egy ideig vesztélyezett pozíciójukat és ma a színház a nagy politikai ellenőrzés és cenzura mellett is a művészi munkának az az ága, mely talán még a legszabadabb atmoszférában dolgozhatik az orosz földön.

Természetesen proletár-művészet címen néha egészen nevetséges túlzásokra ragadtatja magát. A polgári művészet egyszerűen megérthető termékei helyett komplikáltat és nehezen megérthetőt állítja ideálnak a szemleileg néha túlságosan is egyszerű orosz munkás és paraszttársadalom számára. De ezen a téren is

beállott már a reakció. Lunacsarszkij, a művészeti ügyek vezetője, a szovjet-kormányban kiadta az ultramodern és ultraforradalmár művészetével szemben a jelszót, hogy: „vissza a klasszikusokhoz!” Mindamelllett még igen sok komoly és tiszta művészi törekvést megölnek azzal, hogy az Oroszországban ma annyira veszedelmes polgári izlés és reakció vádját olvassák rá.

A régi színházak közül még mindig megtartotta magas színvonalát a moszkvai Nagy Opera, melynek különösen zene- és énekkara megállja a versenyt Európa legelső dalszínházaival. Ezzel a zenekarral próbáltak meg Moszkvában egy orosz viszonyokra karakterisztikus és végeredményben naivul nevetséges kísérlet: nagy szimfonikus munkákat próbáltak velük eljátszani karmesteri vezetés nélkül. Ez megfelel a mai orosz szellemnek, mely dirigenst még a karmesteri polcon sem szívesen lát. A kitűnő zenészekből álló zenekar hosszas betanulás után el is játszotta a darabokat de a hozzáértők egyhangú véleménye szerint, annyira lélektelenül, amennyire egy óramű-szerű zenélő gépezet azt eljátszani képes. Hiányzott belőle az egész művet átfogó és annak minden részletében egyformán érvényesülő egyéni lélek.

A nagy operának ma is megvan a régi híres balettkara, mely most is elsősorban a klasszikus táncokat műveli. Ezekért a táncokért is nehéz küzdelmet kellett Lunacsarszkijnek kiállani a diktatura első éveiben. A forradalom puritánjai és azok, akik szélső forradalmársággal akartak maguknak érdemeket szerezni, a reakció csökevényét és a régi udvari izlés korrumpált maradványát látták benne. A moszkvai balett azonban túlélte a támadásokat és ma már alig vitatottan a moszkvai közönség kedvenc szórakozásai közé tartozik.

Az orosz főváros második operája mely azelőtt magánvállalat volt, megszűnt és épületében a Nagy Opera tartja az ugynevezett kísérleti színpadát. Ezek a kísérleti színpadok is orosz újítások. Mindenféle új ideának kipróbálják a színpadi hatását. Így például előadták az Opera kísérleti színpadán nemrég a Carment és több más operát úgy, hogy a kar nem je-

Mécs László paróchiáján

Irta: OLÁH GYÖRGY

Többször láttam őt kis felvidéki városok színpadán olyan tapsviharban, ami magyar költőnek alig jutott osztályrészül. Hallottam szavalni azzal a dallamos, olykor-olykor szétdütlelesen nekigörgő beszédtempóval, mely legelőkeltebb kifejezője az ő meg-megáradó poézisének. Nézttem stilizált, sokszor merev és kísérteti gesztusait.

Azt hittem, hogy ez a sok fiatalon elért siker annyira átalakította őt, hogy mozgása már sohasem szabadul a tömeg páthosától, gondolkodása a tömegekhez szélesül és otthonában sem tud szabadulni többé a nagy vonalaktól.

Ilyen sejtelmek közt nyitok be paróchiája udvarára. Ő éppen a ház mögött áll rongyos köpenyben és a galambokat csalogatja az óriási zsindeletétől. Azok berregve repülnek föl, körülsuhannak az udvar felett. Bukfencznek, aztán sűrű felhőkben ereszkednek le hozzá. Ugyilátszik, jól mulat rajtuk, mert mikor észrevesz engem, megismételteti velük a produkciót.

Bemegyünk a paróchiára. Forgatom szemem jobbra-balra. Az ünnepelt primadonna-sikerekben fürdő költőt keresem falon, butiron. Boltíves, hűvös folyosó meszelt falai teljesen csupaszok, egy hitvány vadászfogas egyetlen díszük. Azon egy ócska esőköpelyeg, meg egy vadonutaj kalap.

— Nézd, az új kalapom, tegnap vettem — mondja büszkén, mintha költői pályája egyik legnagyobb sikerét könyvelné el.

Benn a szobákban hiába fürkészem. Száraz csokor, emléklap, díszalbum, ezüstkoszoru, vagy aláírásos fénykép sehol. Egy sarokban sem találók — amit a költők (különösen a kisebbek) annyira szeretnek — egy kis ügyesen rejtegetett önapotheozist. Az ugynevezett „meghitt művészsarok” is hiányzik, a szobrok, mandulink, szőnyegek és egyéb cicomák. Se póz, se romantika, se művészi páthosz. Derült és tiszta itt minden, mint a ház kékőves, fehérreverendás gazdája. Egyszerű, ócska butorok, családi csoportfotográfiák és Mária-képek. Szóval egy főgépész, vagy igazgatólakás, csak éppen a gramafon hiányzik.

Nem is hinném el, hogy itt egy nagy intelligenciájú művész lakik, ha egyik fal homályában nem találkoznék egy polccal, egy tul-

zsufolt könyvkazallal. Forradalmi rendtelenségben tolongnak rajta modern költők és filozófusok fehér kötetei. Kirojtozott lapok, fodoros papírfülek. Itt egy kötet Ady, amott egy legmodernebb Dante-fordítás. A lapok mindenütt fel vannak cserélve, áprilisi rendbe. Eleven és viharos szellemi élet nyomait mutatja ez a hely.

Szemben az ágy felett pedig a legnagyobb rendben és polgári békében néz egy Mária-kép, alatta porcellán szenteltvíztartó olvasóval és két szentelt barkagallyal.

A nagytetejű paróchia előtt egy csöpp tarka kert virit az utcára, egészen olyan, mint a mult század falusi kuriái előtt. Muskátlis, szegfű, pelargónia összezsufolva lángoló, riktó társaságban. Fölöttünk nagy pillangók villognak a napban, nehéz darazsak dűnyögnek körbe-körbe, csak éppen az ezüstös üveggömbök hiányzanak az ágyak felett. Látszik, hogy házat vezető öreg Mariska néne gondozza ezt a helyet.

— Jaj, de kedves kis zug ez. Ugy-e itt szoktál írni? — kérdem tőle.

— Dehogy, a hátsó kertben.

Azzal elvezetett a kocsiszin mögötti üres

tent meg a színpadon, hanem a zenekar mellé sülyesztve énekelt. Az eredmény nem látszik valami nagyon biztatónak.

Művészi szempontból talán a legmagasabb színvonalon áll Nemirovics Dancsenkónak, a kiváló orosz elbeszélőnek moszkvai Művész-színháza. Ez a színház minden támadással szemben is fenntartotta régi művészi ideáljait. Lassanként a mai moszkvai irodalom és művészet komolyabb fiatal elméi is melléje csatlakoztak. Ennek a színháznak is vannak kísérleti színpadai, ahol a fiatalok keresik az újabb stílust anélkül, hogy eddig valami módon még csak meg is közelíthették volna. Állandóan ingadoznak a realizmus és a konstruktivizmus között, amelyeknek különben egyike sem jelentene ma már új stílust. A berlini színpadok már évekként ez előtt végig próbálták mindezt különös eredmény nélkül.

Egy másik híres moszkvai színház a Tairov kamaraszínháza, mely két év előtt igen nagy sikereket aratott Európa majdnem minden nagy városában. Tairovot színjátszó technikájában egyideig tisztán esztétikai szempontok vezették. Színpadát lehetőleg minden helyi és időbeli vonatkozástól megfosztja és merev kosztümöket alkalmaz úgy, hogy ezek formáikkal és színeikkel mindig dekoratív módon helyezkedjenek bele az együttes képbe. Ez a tiszta esztétikai álláspont azonban csakhamar a forradalmi szélsők támadásainak lett a fő célpontja. Tairovot azzal a reakciós törekvéssel vádolták meg, hogy a polgári esztétizmust akarja belopni a szovjetek forradalmi színpadára. A támadásoknak bizonyos fokig sikere is volt, mert a Tairov színháza ma már nem a régi és igen sok koncessziót tesz a görögützes forradalmi művészetnek.

Tairov legerősebb ellenfele a régi cári udvari színházak volt vezetője, Vszelovod Meyerhold, ki a forradalom után azonnal átpártolt a szovjet uraihoz és a bolsevista uralom színházi főintézője lett. Meyerhold az új proletár-művészet főharcosának tekinti magát. Új stílust próbál teremteni azért, hogy a régi rafinált színházi keretekbe primitív elemeket visz bele. A városi mutatványos bódék egyszerű stílusát és a régi nagy színház legravaszabb fogásait próbálja egyesíteni. Hogy ez a realizmusból, stilizált primitivizmusból, konstruktivizmusból és cirkuszi mutatványokból összeállított zagyvaság hogyan lesz majd új stílussá, azt igazán nehéz ma még megmondani. Emellett sokszor olyan eszközökhöz folyamodik, amelyeket még a legfinomabb esztéta is alig tud megérteni, nemhogy a nagyon is egyszerű szellemű orosz színházi közönség nagy tömegei megérthetnének. Chestertonnak egy színdarabba átírt novelláját például egy a színpadra helyezett forgó repülőgép-propeller folytonos kattogásával ritmizálja. A Meyerhold színházi kísérletezései örvendenek azonban a bolsevista állam legbökeztűbb támogatásának.

telekre. Csodálkozva bámulok körül e pusztá helyen. Se bokor, se fű, se ház. Csak ég, föld, kerítés és ásitó üresség. Hátul nincs egyetlen élénk folt, erdő vagy hegy. Hol van az a sok friss szín, az a sok gazdag dekoráció és kép, amit verseiben látunk? Vajon micsoda lélektani okok kényszerítik, hogy alkotás közben ennyire keresse az eredménytelen szürkeséget?

Látja arcomon a tünődést s nevetve oldja meg a nagy rejtélyt:

— Tudod, itt még Mariska néni se zavar.

Kijövet az ajtónál, egy toprongyos görnyedt alak sompolyog felénk. Két évvel ezelőtt még jómódu béres volt, de mióta felosztották itt a premontrei uradalmat, így jár házról-házra.

— Nagyságos tisztelendő ur, tessék nekem adni azt a kis galyat az udvaron, majd megszolgálok, könyörög és hosszú kétségbeesett panaszkodásba kezd.

— Látod, ez már a negyedik ma, — sugja nekem Mécs László.

Azután kísértünk a Deregnyő felé vezető országútra. Fojtott fényfoltokkal van tele az ég, sűrű páras aranykód burkolja a tárgyakat, me-

A többi nagy színházak szintén keresik a különlegességet és főleg az amúgy is kirívó vonások még erősebb aláhúzásával akarnak hatni. Az intímabb, finom művészet mindenütt tért veszít a karikatúra javára. A kisebb színházak észrevétlenség leple alatt mégis megpróbálnak itt-ott a régi stílussal és a közönség láthatóan vonzódik hozzájuk. Ha a művészi élet lassanként nagyobb szabadságot tud magának kiküzdeni a szovjetek köztársaságban, nincs kizárva, hogy az új orosz színház legtermékenyebb reformja a régi színjátszáshoz való visszatérésben fog állani.

Egyelőre az első forradalmi évek nevetéses tulásainak leküzdése is haladás-számba mehet. Többé nem játszik az ugynevezett forradalmi misztériumokat, amelyekben a színészek mellett a vörös hadsereg ezredei léptek fel ágyukkal és rohamlépésben söpörték el maguk előtt a nevetésesen reakcionárius Angliát. Ennek a színházi tömegmozgósításnak ma már vége, de az orosz színház igazi megerősödése mégis csak akkor következhetik el, ha a politikai hatalom teljesen leveszi a kezét róla és szabadabb levegőt ad fejlődése számára.

Fehér Áldozások

*Mikor félőn az első csillag ébred
És összesűgnak barnaárnyú nyárfák
Én meggyujtom kis emlékem: e mécsot.*

*Mig mécssem lángol, tiszta fehér tüzzel,
És lelkem áldoz hófehér inákat,
Bús könnypalásttal beborít a bánat.*

*Ne lássa senki, senki meg ne hallja,
Hogy rejtett könnyel félőn rejtett jajjal,
A lelkem mennyi gyászunk temetője.*

*Mert nem értik más — hitükkel a mások,
Mert siratnak meg minden csillaggyulást
És miért üdvöm fehér áldozások.
1925. IX. 17. Nuit Noir.*

Én onnan jöttem...

*Én onnan jöttem, hol elvélve járnak,
Eget-földet hol tompa gyász takar be,
Hol hire sincs mosolygó napsugárnak.*

*Hol pogány-oltáron áldoznak vágyakat,
Hol soha sincs vége a bús menetnek,
Hol örökönörökké csak temetnek.*

*Bánatvilág volt eddig bús világom,
Hol letörtem s oly némán járnak kelnek,
Hol megsiratnak minden csöppnyi álmat.*

*Ide tévedtem, nem tudom mi módon,
Találtam ott is, itt is pár virágot,
Búsat mosolygót, szívetekre szórom.*

Novisad, 1925.

Nuit Noir.

leg hullámos ámbra: fény és köd keveréke. A tárgyak szinte testteleneke benne. A messzi jegenyesorok már alig emlének, csak az ég alján a lángtengerben rajzolódik ki erősen egy lila hegylanc.

A mi lelkünket még mindig üli a toprongyos béres panasza, magyar szomorúságról beszélünk, száz igazságtalanságról, ami itt napnap után történik.

És mintha a véletlen illusztrálni akarná beszélgetésünk; oldalt az országút mellett vöröstetejű, modern, nagy sokablakos porták, istálló, magtárak árnya bukkan föl. Itt laknak az új cseh telepések.

Szemben velük, mint kiáltó ellentét apró rongyos putrik állanak az út utolsó oldalán fedetlenül, göréistállóval, alig pár négyszögletes telken. Itt laknak azok a magyarok, kik szintén részesültek a földreform „áldásaiból” méregdrágán.

— Látod, a földreform — mutatja ő csendesen. Ekkor a hátunk mögött a messziségben már kiáltozás harsan meg. — Mécs László! Mécs László! Egy csomó kaposi magyar ur jött ki utána, mert meghallották, hogy itthon van. Vidáman, örömmel veszik körül.

A marnei csata legendája

Leleplezték a marnei csata emlékművét

Párisban most leplezték le a „Marnei-csata” emlékművét. És a francia megyék mind letették koszorúikat a győzelem márvány szímbóluma elé. A hadtörténelem azóta kikutatja ennek a perdöntő ütközésnek minden részletét. Már tudjuk, hogy a porosz vezérkar hibás számítása okozta a katasztrófát. Tul gyors volt a német főmars, amelynek tempójában Kluck és Bülow tábornok hadseregei elveszítették a centrummal való kontaktust. Ezt a hibát vette észre Joffre marsall és rá is vetette magát egész katalan energiájával az Oise-ig előretolt német erőkre. Azonkívül minden részletmozdulat sikerült. Szerencsés volt Gallieni tábornok taktikája, aki Páris védőseregével rohant a frontra. És szerencsés Franchet d'Esperay föllépése, amint éket vert Kluck és Bülow csapatai közé. Végül pedig a franciák a tigris elkeseredésével harcoltak.

Ime ez a marnei-csata végső vegyelmezése. Egy kis számítási hibája a német vezérkarnak, amelyet a francia tábornokok igen reálisan mélyítették ki a maguk hasznára. Nincsen ebben semmi csuda. Sőt a háboru matematikája még azt a romantikus lélektani jelenséget is feloldja, hogy a hazájukat védő franciák jobban verekedtek a Marne mellett, mint a hódító német hadsereg.

De persze a latin szellem nem nyugszik belé ebbe a gyakorlati magyarázatba és forró páthoszával már meg is formálta a marnei győzelem legendáját. A nép hite szerint, Páris védőasszonya Szent Genováva, segített megverni a németeket azon a végzetes szeptemberben. A mese forrása pedig a következő:

A német előrenyomulás során a hadműveletek körzetébe került az a kis község is, amelyben Szent Genováva régi temploma állt. És az ágyuk tüzeiben a község is elpusztult, a templom is. Rommá vált minden s szénné égtek a fák, porig a falucska házai. Mindössze Szent Genováva maradt sértetlenül és az oltáron a védőasszony fából faragott képmása. Köröskörül a megsemmisülés vörös zsaratnoka, kormos falak, állati hullák és emberi holttestek a fekete földön. Ezen a borzalmas tájakon uralkodott a Szent. Világított aranysegélyű fehér köntöse. kék palástja. Szoborszeme gyöngéden tekintett az angyalok szelid és mégis lebirhatatlan erejével:

— Nem engedem!

Az iskolában

Tanító: Mi az apád foglalkozása?

Tanuló: Nem merem megmondani mert a szüleim megtiltották.

Tanító: Megverlek, ha nem mondd meg!

Tanuló: Akkor inkább megmondom. Az én apám szakállas — asszony a vásárokon.

Gyerek hozzájuk képest, de látszik, hogy egész lelkivilágukat megbővítette már.

Mikor a falu alá érünk, már alig emlének a tárgyak. Harangszó hullámszik a levegőben.

Mécs László otthagy bennünket. Észrevétlenül surran el a templomba. Kezdődik a vescesernye, Egy perc múlva már ott mozog hófehér árnya a templomsekrestyle homályában a nyirkos szekrények, ezüstkelyhek, misekönyvek, régi miseruhák előtt. Künn a hajóra is sárgaság borul, csak az oltár felől világít be egy kis aranycsillag. A gyertyák lángja játszik a sok régi aranyozáson. Bevilágít a baldachin alá is. Lám, ott a kövön sok-sok apró gyerekmű kúporog. Széttérpezsett lábvalóknak az oltár előtt, bebujnak a szószék alá és odaülnek a padok peremére. Mécs László templomában a gyerekeknek minden szabad.

Megszólal a csengő, végigborzong a hideg, nyirkos köveken. Most lép ki Mécs László. Fehér reverendája világít. Minden gyertya rajtafelejté sápadt fényét. Lám, mégis csak az oltárnál igazi ő. Ha van a mesékben bővös köntös, amiben minden, ami belejut, átváltozik, a kis finom szláv fiu fehér köntöse csakugyan az.

Hiába

Irtó: HUZELLA ÖDÖN

Letarolt heretáblák holt mezéjén
 tikkadó este elhal a lépte
 settenő multnak,
 s boglyák hevenyhányt ágyai alá
 roskad le fáradtan és lemondón
 a mi várakozásunk, a jelenünk
 és a jövőnk,
 amelynek magját elvetni késtünk
 s kikelő kalászatát sem érleli nyár
 s nem a mi erőnkét duzzasztó
 kenyeret kelet az élet kovásza.

Loholó léptünk messzire kong, —
 lendülő kezünk napjainkat
 hullatja
 s hiába kutatunk gereblye után
 magunk lépteit taposták mindegyé
 életünket.

NEVESSÜNK!

A nap humora

A temetőben sétálnak Weisz és Kohn.
 Egy frissen hantolt sír előtt megállnak. Weisz
 elolvassa a sírkő feliratát:

ITT NYUGSZIK SILBERMANN JAKAB,
 EGY TISZTESSÉGES EMBER

ÉS

EGY BECSÜLETES KERESKEDŐ.

Kohn megcsóválja a fejét és így szól:

— Látod milyen időket élünk. Ilyen kis
 sírba három embert temetnek.

A visszafelé sült fufang

A forradalom után történt a debreceni
 vasutállomáson. Egy városi tanácsnok Buda-
 pestre akart utazni, de mivel éppen a vonat
 elindulása előtt érkezett az állomásra, a vonat
 annyira zsúfolva volt már, hogy aranyért sem
 lehetett volna ülőhelyet kapni. A tanácsnok ur-
 nak jó ötlete támadt. Hivatalos komolysággal
 fellépett az utolsó kocsis lépcsőjére és a folyo-
 són végigkiáltott:

— Urak, ez a kocsis le lesz kapcsolva, ez
 itt marad Debrecenben.

Az ilyen enunciació az akkori világban
 nem volt meglepő, tehát mint egy megboltya-
 tott hangyabolyban olyan nyüzsgés támadt a
 kocsiban; mindenki szedte a podgyaszát és
 gyekezett a többi kocsiban elhelyezkedni. A
 tanácsnok ur pedig kényelmesen elhelyezkedett
 az üresen maradt kocsiban. Félperc múlva
 hallja az indulás jelzését azonban hiába várt,
 a vonat nem indult. Kinézett az ablakon és
 látta, hogy a vonat már messze jár és az
 utolsó kocsis tényleg Debrecenben maradt. Fel-
 háborodva rohant az állomásfőnökhöz, akit kér-
 dőre vont, hogy az összeállított szerelvényből
 miért kapcsolták le az utolsó kocsit? Erre az
 állomásfőnök hivatja azt a pályamunkást, aki
 a vonatok kapcsolgatását szokta végezni és
 megkérdezte tőle, hogy miért kapcsolta le a
 budapesti vonat utolsó kocsiját? Mire a pá-
 lyamunkás így felelt:

— Éppen az utolsó kocsinál álltam mi-
 kor ez az ur figyelmeztette az utasokat, hogy
 az a kocsis itt marad Debrecenben, én meg
 azt hittem, hogy az ur valami felügyelő, hát
 rögtön lekapcsoltam azt a kocsit.

Küsitő

Leány: Megfulladok ebben a tikkasztó
 hidegben.

Udvarló: Szerencsére jön anyád — a
 legtagyosabb tekintettel.

Mentség

A rendőr egy gyereket lopáson ér és be-
 kíséri.

Rendőrkapitány: Nyolc éves korodban
 már tolvaj vagy!

Fü: Nem mindig, én most csak az apá-
 mat helyettesítettem, mert beteg.

A színigazgatónál

A fiatal színműriő hasztalanul kérte a
 színház igazgatóját, hogy fogadja el a drá-
 máját, mely egy esztendei keserves munkájának
 gyümölcse.

— Azt mondta direktor ur, hogy nem
 tudja, mit csináljon veled.

... Nos, kérve-kérem, változtasson rajta,
 rövidítse vagy hosszabbítsa meg, de fogadja el.
 Tegyen vele amit akar, de az ég szerelmére,
 csináljon veled valamit.

— Hallgasson meg, — felelte a direk-
 tor rövid tündés után. — Csak egy dologra
 használhatom...

— Mondja, mondja!

— Három hét múlva egy új szindarabot
 mutatunk be, mely északi hideg vidéken ját-
 szódik és van benne egy jelenet az Északi
 Sarkról is...

— Nos, direktor ur?

— Nos, átengedi a kéziratát?

— Oh! ezer örömmel.

— Ezer meg ezer kis darabra tépdésve
 tudnám használni új darabunkban. Az szol-
 gáltatná a havat, mert nagy hőesési jelenet is
 van benne.

Az orvosok átlagos életkora
emelkedik

Az emberek átlagos életkora az utol-
 sós évszázadban felemelkedett. Ezt tanítják
 mindenenk előtt az angol statisztikák, amelyeket
 hosszú időre visszamenőleg lehet követni. Az
 egészségügy haladása nem kis mértékben le-
 szállította a csecsemő- és gyermekhalandósá-
 got, lecsökkentette a betegségek számát a kö-
 zépkorú emberek körében, miáltal a halálese-
 tek nagyobb százaléka esik ma a magaskoru-
 akra. Ritkán nyílik arra alkalom, hogy hosszabb

időn keresztül az átlagos életkor változását
 pontos adatok alapján követhessük. Az egész-
 ségügyi statisztikák általában még nagyon
 fiatalok. Ezért igen érdekesek és tanulságosak
 a „British Medical Journal“ által közzétett
 adatok, amelyek egészen a XVI-ik századig
 visszamenőleg adnak felvilágosításokat angol
 orvosok átlagos életkoráról. A Royal College
 of Physicians of London regisztere, amelyek
 1518-ig visszamennek, a legmegbízhatóbb ala-
 pot nyújtják az átlagos életkorok összeállítására
 az utolsó négy évszázadban.

A fenti jegyzékek alapján az angol orvos
 életkora a következőképpen változott:

Míg egy a XVI-ik és a XVII-ik század
 folyamán élő angol orvosnak 45 éves korában
 még 23 évre volt kilátása, addig a XIX-ik
 században már 32 esztendőre. Míg egy 60 éves
 orvosnak a 17-ik században már csak 13 és
 fél éve volt átlag hátra, addig a 19-ik szá-
 zadban még 17 és fél évre volt kilátása. Egy
 85 éves orvos aki a 17-ik században átlagban
 36 évet élt még, a 19-ik században 42-et.
 Az átlagos életkor emelkedése különösen a 40
 és 60 év között egészen lényeges. Pl. 45 és 50
 év között a 16-ik századtól a 19-ik század
 közepéig az átlagos életkor 9 évvel emelkedett.
 Ugy, hogy a mai átlagban egy 45 éves orvos-
 nak a 17-ik század elején 68 éves kort volt
 kilátása elérni, addig hasonló kora kollégája a
 19-ik század közepén teljes valószínűséggel
 remélhette, hogy eléri a 77. életévét. De még
 a magasabb korosztályokban is elég lényeges
 az emelkedés. 60 éves korában is még 4 év,
 sőt 80—85 éves korban is csaknem egy egész
 esztendő.

S ami a fenti statisztikai kimutatást ér-
 dekesse teszi, az az, hogy az orvosok nemcsak
 saját életkorát hosszabbították meg
 hanem, hogy ami áll rájuk, ugyanez igaz nagy-
 jából az egész európai közeposztályra nézve.
 Azaz a kultúra növekedése bizonyíthatólag
 emeli az ember átlagos életkorát.

Nyilvános árverés

Ez évi október 25-én nyilvános árlejtés után eladunk

**25 darab fölös számban levő amerikai
 telivér trabbert**

**és 17 darab fölös számban levő angol
 telivér lovat.**

A telivérek a kamendini és kulpini ménesből valók, csödör és
 kancák 2—14 évesek. A nyilvános árlejtés Kulpinban október 25-én
 vasárnap délelőtt 11-kor lesz megtartva.

A résztvenni kívánók idejekorán jelentsék érkezéseiket a ménes
 vezetőségének Kulpin (Bácska), amelynek utolsó vasutállomás Paši-
 cevo ahová a vonatok Novisadról 10:04. Suboticáról 10:05 érkeznek.

Az uradalmi igazgatóság a megérkezőknek kocsikat fog a pá-
 lyaudvarra rendelni.

**A kulpini és kamendini
 ménes istállók
 vezetősége**

(*) **Miss America.** Amerikának is megvan az évenkénti pünkösdi királynéja, akinek uralkodása nemcsak egy napig, hanem egy teljes esztendeig tart. A különböző államok és nagyvárosok u. i. évenként egy-egy hivatalos jellegű szépségversenyt rendeznek s a megválasztott szép leány az illető hely nevét viselheti, mint pl. Miss Washington, Miss Chicago, Miss Colorado, Texas, Miss Philadelphia.

Az így megválasztott szépségek egy közös vetélkedésre jöttek össze valamelyik nagyvárosban, ahol egy művészből és orvosokból álló jury kijelöli közülök az esztendő legszebb amerikai leányát, aki teljes egy esztendeig jogosítva van a Miss America címet viselni.

Érthető a sportra és tréfára hajló amerikaiak között a vetélkedés. Mindegyik büszke, ha az ő szűkebb patriájából kerül ki az ez évi őszi barack. Mert a szép leányt nem a rózsához, hanem barackhoz szokták ott hasonlítani.

Ebben az évben néhány nap előtt zajlott le Atlantic-Cityben a nagy amerikai szépségverseny, amelyen győztes lett Miss California, az a leány, akit már előzőleg a vadból tulmodernné leit Nyugat ismert el legszebbnek. Miss Fay Lanphiernek hívják e gyönyörű leányt, az új Miss Americát.

És most jön a borzalom. Miss Fay Lanphier 19 éves, foglalkozása a gép és gyorsírás, amelyet egy kis városkában folytat; soha sem szivott el egy cigarettát, soha ki nem festette magát és soha le nem nyiratta, még kevésbé meg nem festette gesztenyebarna haját: egyáltalában érzéketlen a nemzetközi divat iránt. Még csak mozistar sem vágyott lenni soha, sőt most sem akar az lenni, holott mint Miss Americát, elhalmozták ajánlatokkal. Vissza akar menni az üzletbe gép- és gyorsírni.

A flapperok körében — így hívják ott a divatos, modern bakfisokat — óriási a felháborodás, hogy egy old fashioned girl, egy ódivatu leány jutott ily nagy megtiszteltetéshez, az évezredek alatt megöregedett Világ ellenben kárörvendően hunyorgat, hogy a divat sok haszontalan hóbortján keresztül mégis csak az a hatalmas valami diadalmaskodik amelyet hol Szépségnek, hol Egészségnek, hol Természetnek hívnak.

(*) **Nehéz álmotól visszakapta a hallását.** Karlsbadból jelentik: Christl János, Leiteé község tűzoltóparancsnoka 1916-ban egy nagy tüzeset alkalmával a rémületől és a kiállott izgalmaktól elvesztette a hallását. A volt tűzoltóparancsnokot ez a csapás annyira elkéséltette, hogy szinte embergyűlölővé lett. Christl János a napokban megbetegedett és egy karlsbadi kórházba került. Mindjárt első éjjel borzasztó álma volt. Azt álmodta, hogy kigyulladt falujának templomtornya. Gyorsan létrát ragadott, nekikémasztotta a templom falának és felmászott annak tornyába, hogy legalább a harangokat megmentse. Amint a toronyba ért, abból kicsapott a láng, a torony inogni kezdett és nagy recsegéssel összedőlt. Ebben a pillanatban rémült kiáltással ébredt fel Christl. Egész testéről verejték csurgott. Félelménél csak csodálkozása volt nagyobb, mikor észrevette, hogy a kiállott ijedségtől hallását visszakapta.

(*) **Pályázat készülékre, mellyel érintkezni lehet a szellemekkel.** Párisból jelentik: A spiritiszta kongresszus tegnap tartotta meg negyedik ülését. A kongresszus legérdekesebb határozata az, amely szerint pályázatot írtak ki egy készülék megkonstruálására, amely lehetővé tenné a halottakkal való közvetlen összeköttetést, médium közreműködése nélkül. Az ötlet nem eredeti, Edison próbálkozott már ilyen készülék feltalálásával, de azután feladta tervét. Két évvel ezelőtt egy amerikai mérnök is tervezett ilyen gépet, egy skót tudós pedig még ma is foglalkozik ezzel a problémával. A pályázat célja, hogy siettesse a ké-

szülék feltalálását, amit a spiritiszták nagyon valószínűnek tartanak, mert állítólag több szellem bejelentette már, hogy a tulvilág felkutatására szolgáló gépezet felfedezése a közeljövőben megtörténik. Csak szorgalmasan kell dolgozni és megtalálják a megoldást. A föld és a tulvilág közötti közvetlen összeköttetés módjainak megtalálása a spiritiszták szerint annál fontosabb, mert a médiumok csak úgy, mint az emberek, nem mentesek a tévedésektől.

(*) **Platinát és gyémántot tartalmazó meteor.** Párisból írják: Az egyesült-Államokban Arizonában hatalmas meteorvasat találtak, amely kétszáz tonnát nyom, mikor egy helyen munkások mély árkot ástak. Persze azt nem tudják, mikor eshetett le. Vegyszeti vizsgálat kiderítette, hogy a meteorvas foszfort, nikkelt, szilikátot, sőt némi platinát és apró gyémántdarabokat tartalmaz.

(*) **A világ legnagyobb villamosműve.** Buenos-Airesből jelentik: Mostanában adják át a közhasználatnak a félmillió kilowattos villamosművet, amely ebben a minőségben a legnagyobb lesz a világon. A villamosmű öt egyenlő egységből van összeállítva, amelyek akár külön-külön, akár egymással összekötve működhetnek.

(*) **Óriási házakat építenek gyujtogatás céljából.** Kaliforniából írják nekünk, hogy Universal Cityben befejezték egy hétemeletes bérház és egy hatemeletes iroda-ház építését, s a közeli napokban mind a két házat fel fogják gyujtani. Az Universal film erősen készül „A rádió” című darabra, melynek főjeleneteit két lánokban álló házban fogják eljátszani. Az izgalmas darabban az amerikai film legjobb művészei, Helen Chadwick, William Russel, Edna Marlon és mások fognak szerepelni.

GRAFOLÓGIA

D. E. Rendkívül élénk fantáziájú, erősen erotikus, rendszerető, de pazarló. Kissé zárkózott, de egyebekben kiegyensúlyozott lélek. Feltétlenül jómodoru, de kissé öntelt, aki szerénysége mellett is minden körülmények között jelentőséget tulajdonít a személyének. Vagy rajz, vagy zenetehetség. Energikus.

K. J. (Novisad). 22—25 éves nő írása. Akarattalan, de roppant óvatos természet. Felületes, önmagával sokat törődő. Ideges természet, a sorsára mindig rendkívüli befolyással volt a férfi. Következetlen.

D. G.-né. Meggondolt, határozott, öntudatos egyéniség. Kissé zárkózott, jószívű. Sok szelidség van benne, ellágyulásra hajlamos, de szőfukar, aki minden indulatkifejezése felett gondosan és fegyelmezetten örködik. Egyszerűséget kedvelő, arisztokrata hajlamu. Mindennél és mindenben csak a lényegre kereső. Bár kiegyensúlyozott lélek, állandó ideges lelkiállapotban él, s érezhetően szabadulni óhajt valamilyen súlyos gondtól.

Memento mori (Novisad). Rendszerető, önző. Inyenc. Szereti a felesleges címet. Körülményeskedő, nem a lényegre kereső. Határozatlan. Nem nagy intelligenciájú. Sokat csalódott, bizalmatlan természet, számokhoz (üzlethez) nem ért. Nem őszinte és sohasem lesz arra képes, hogy mások előtt igazi valójában jelentkezzen. Egész bizonyosan anyagi gondokkal küzdő tisztviselő.

D. A. Temperamentumos, kissé erőszakos, egyszerűsre hajló természet. Intelligens, minimális erotikájú, kedveskedő. Érzelmait ritkán árulja el, s csak a család szeretetében tud feloldani. Feltétlenül takarékos, szűkszavú. Érzékeny, gyengédséget áhító. A saját személyé-

nek súlyát minden körülmények között ridegen mérlegeli. Kissé öntelt.

„November 20.” Rendszerető, bár kissé felületes. Pazarló. Valami képzel, vagy tényleges hatalom birtokában néha a durvaságig tud erőszakos lenni. Kicsinyes, öhző, akadémikuskodó, nem nagy intelligenciájú, még kiforratlan egyéniség. Kizárólag a maga dolgaival törődik, másokért a legcsekélyebb áldozatra se hajlandó.

„Mimóza.” A gyanuja éppenséggel nem alaptalan. Az illető beküldött leveléből ennyire sikerült megállspitanunk: Léha, felületes rendkívül intenzív erotikájú férfi, tipusa a donzsúánnak. Önző, rideg és számító lélek. Másokért a legcsekélyebb áldozatra sem képes, csapongó fantáziájú, hiu és képzelődő, aki a maga személyét a világ középpontjának tekinti. Ha egy huszonkét éves fiatal ember olvashatatlantul harminc cikornya közé írja az aláírását, s fellette kétcéntiméteres betűkkel rajzol, az a magafajtajú leányok előtt legalább is gyanus. A saját érdekében a legjobban tenné, ha minden összeköttetést megszakítana vele. Kivánságához képest a levelet a nevezett póstafiók számára visszaküldöttük.

13. Novisad. Az elemzés nem érkezett meg. Jövő vasárnapi számunkban fogjuk közölni.

A „DÉLBÁCSKA” íráselemzéseit egy kitűnő jugoszláviai grafológus készíti. Az érvevonathozó leveleket „DÉLBÁCSKA” szerkesztősége „Grafológus” címre kérjük beküldeni. Az elemzés díja tíz dinár.

Keresztrejtvény

1				22		2		28
			3		24			
			4					
5	17	19			6	25	26	
7						8		
9			21			10		
					11	23		
					12			
13	18	20				14	27	
15						16		

Vízszintes:

1. Szellemi foglalkozás.
2. Erdélyi folyó.
3. Ige a harmadik személyben.
4. Mezőgazdasági szerszám.
5. A 12. sz. eléje téve a dohány alkatrésze.

6. Egyiptomi gula neve.
7. Épület maradvány.
8. Ugyanaz, ami a 3. sz.
9. Ezzel is lehet bizonyítani.
10. Ókori ruhadarab.
11. Régi ürmérték.
12. Az 5. sz. elé téve a dohány alkatrésze.

13. A Száva mellékfolyója.
14. Kártyakifejezés.
15. A láb egyik része.
16. Fölöttünk van.

Függőleges:

1. Alulról egy XVI. századbéli híres olasz szobrász és festő keresztneve.
3. Nemzet.
10. Halfajta.
14. Névelő.
17. Halál idegen nyelven.
18. Unszoló szócska.
19. Fohász szinonimája.
20. Alulról kicsinyítést jelző szócska.
21. Az apostolok hirdették.
22. Háziállat.
23. Kérdő névmás.
24. A nők nem haragszanak érte, ha mondják.
25. Alulról, állatok lakóhelye
26. Testrészt, lehet ige is.
27. Személyes névmás idegen nyelven.
28. Opera.

Megfejtési határidő: október 23. A megfejtők között értékes díjat sorsolunk ki.